

Brüsszel, 2021.3.25.
SWD(2021) 70 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

AKTUALIZÁLT iránymutatás a 2014–2020-as programozási időszakban az európai strukturális és beruházási alapok pénzügyi eszközeinek keretében nyújtott állami támogatásokról

FELELŐSSÉGGIZÁRÓ NYILATKOZAT

Ez egy munkadokumentum, amelyet a bizottsági szolgálatok állítottak össze. A dokumentum az alkalmazandó uniós jog alapján technikai útmutatással szolgál az európai strukturális és beruházási alapok nyomon követésében, ellenőrzésében vagy végrehajtásában részt vevő kollégák és szervek számára az e területre vonatkozó uniós szabályok alkalmazásának mikéntjére vonatkozóan. A munkadokumentum célja, hogy ismertesse a Bizottság szolgálatainak e szabályokra vonatkozó magyarázatait a programok végrehajtásának megkönnyítése, valamint a helyes gyakorlatok alkalmazásának előmozdítása érdekében. Ez az iránymutatás nem érinti a Bíróság és a Törvényszék által adott jogértelmezést vagy a Bizottság határozatait.

Tartalomjegyzék

1. Háttér-információk	4
2. Állami támogatás a pénzügyi eszközök különböző szintjein	5
3. Állami támogatás megléte a pénzügyi eszközök terén	6
3.1. „Állami források” és „az államnak való betudhatóság”	6
3.1.1. Európai strukturális és beruházási alapok	7
3.1.2. Más, az Unió által közvetlenül vagy közvetve irányított uniós és esb-alapok	8
3.1.3. Esb-alapokból nyújtott hozzájárulás közvetlen vagy közvetett uniós irányítás alatt álló uniós forrásokhoz	9
3.1.4. Az EBB csoport saját forrásai	10
3.1.5. Az EBB csoport ESBA-garanciával fedezett saját forrásai	10
3.1.6. Az állami támogatás meglétét illetően előírt, az „állami források” kritériumra vonatkozó értékelés áttekintése a források fajtái szerint	11
3.2. Pénzügyi eszközökkel érintett „vállalkozások”	12
3.3. Előny	13
3.4. A verseny torzítása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás / csekély összegű (<i>de minimis</i>) támogatás	15
4. A bejelentési kötelezettség alóli kivételek	17
5. Kész konstrukciós (off-the-shelf) eszközök	17
6. Az állami támogatás kötelező bejelentésének esetei	19
MELLÉKLET	20
Rövidítések jegyzéke	43
Jogszabályok jegyzéke	46

1. Háttér-információk

Az állami támogatási szabályok szerinti értékelés és adott esetben az állami támogatási szabályok betartása rendkívül fontos a belső piac működésének fenntartása szempontjából. Az állami támogatási szabályok alkalmazása ösztönzőleg hat a gazdaság hatékonyságára, és meggátolja a versenyt indokolatlan módon torzító állami támogatást, amely hátrányosan érintené az Unió egészét. Az állami támogatásoknak alapvető jelentősége van a vállalatok szempontjából az egyenlő versenyfeltételek megteremtésében és fenntartásában. A tagállamoknak ezért biztosítaniuk kell az állami támogatási szabályok érvényesülését, amikor az esb-alapok pénzügyi eszközeinek társfinanszírozása révén támogatást nyújtanak.

A közös rendelkezésekről szóló rendelet¹ IV. címének több rendelkezése, különösen a rendelet 6., 37., 38., 42. és 44. cikke emlékeztet arra, mekkora jelentőséggel bírnak az állami támogatási szabályok a pénzügyi eszközök szempontjából. Az állami támogatással kapcsolatos kérdések a következő okokból kiemelt figyelmet igényelnek:

- Az állami támogatás jogi kerete 2013–2014-ben jelentősen megváltozott; azóta még több lehetőséget kínál az állami támogatás összeegyeztethetőségének biztosítására.
- Állami támogatás fennállhat a pénzügyi eszközök különböző szintjein, így érinthet pénzügyi közvetítőket, alapkezelőket és társbefektetőket is. Előfordulhat, hogy nem minden érintett félnek van tudomása arról, hogy különböző szinteken állami támogatás állhat fenn, és minden szinten biztosítani kell az állami támogatási szabályok betartását.
- Az alapkezelők és a befektetők (pénzügyi intézmények, kereskedelmi bankok) gyakran nem ismerik kellőképpen az állami támogatási szabályokat.
- A közös rendelkezésekről szóló rendelet lehetővé teszi pénzügyi eszközök felhasználását minden tematikus célkitűzés eléréséhez. Az Európai Bizottság bizonyos ágazati területeken kész konstrukciók, úgynevezett „off-the-shelf” pénzügyi eszközöket kínál, amelyek esetében az állami támogatási szabályok betartása már ellenőrzött.

Ennek a szolgálati munkadokumentumnak az a **célja**, hogy megkönnyítse az állami támogatási szabályok alkalmazását a pénzügyi eszközök területére vonatkozóan, és bemutasson néhány lehetséges megoldást az állami támogatási szabályoknak való megfelelésre.

Az Európai Bizottság **ideiglenes keretet**² fogadott el, amely lehetővé teszi a tagállamok számára az állami támogatási szabályok keretében előirányzott rugalmasság teljes mértékű kihasználását a **Covid19-járvánnyal** összefüggésben való

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 320. o.).

² A bizottság közleménye (2020. március 19.) – Állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes keret a gazdaságnak a jelenlegi Covid19-járvánnyal összefüggésben való támogatása céljából (HL C 91I., 2020.3.20., 1. o.), a 2020. április 3-án, május 8-án, június 29-én és október 13-án módosított szövegváltozatában, elérhető a következő címen:

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/covid_19.html

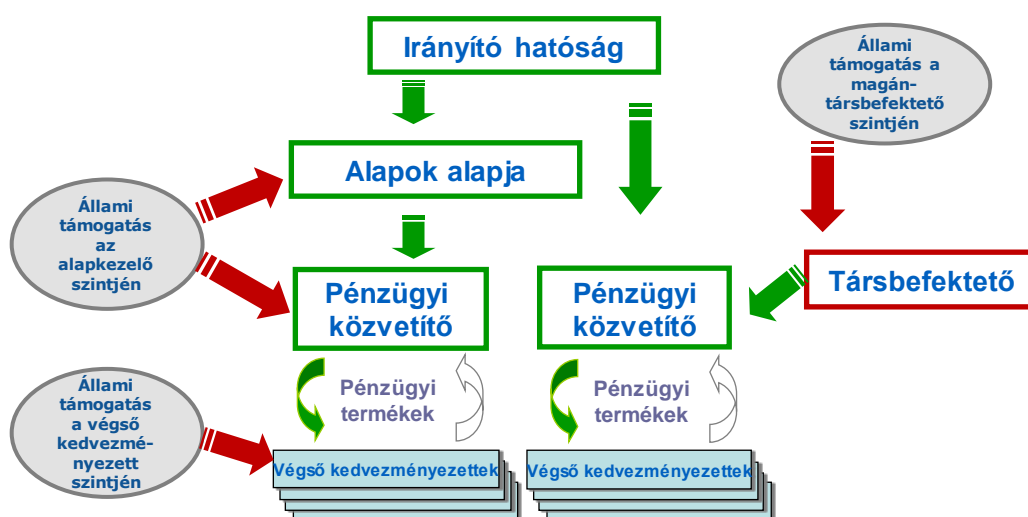
támogatása céljából. Az ideiglenes keret 2020. december végéig lesz érvényben. A Bizottság ezen időpont előtt értékelni fogja, hogy szükséges-e annak meghosszabbítása.

Az ideiglenes keret kiegészíti a tagállamok széles körű lehetőségeit arra, hogy intézkedéseiket az ebben a bizottsági szolgálati munkadokumentumban ismertetett, az állami támogatásokra vonatkozó hatályos uniós szabályokkal összhangban alakítsák ki. Az állami támogatást magában foglaló pénzügyi eszközök esetében az ideiglenes keret egy kiegészítő átmeneti lehetőség, amelynek révén a támogatás összeegyeztethetővé tehető az uniós állami támogatási szabályokkal. Az ideiglenes keret hatálya alá tartozó ideiglenes támogatási intézkedések halmozhatók a *de minimis* rendeletek vagy az általános csoportmentességi rendeletek szerint nyújtott támogatással, amennyiben az említett rendeletek előírásait és kumulációs szabályait betartják.

2. Állami támogatás a pénzügyi eszközök különböző szintjein

A pénzügyi eszközök gyakran többrétegű struktúrával rendelkeznek abból a célból, hogy a gazdasági szereplőket (**befektetőket**) ösztönözzék arra, hogy finanszírozást nyújtsanak a **végső kedvezményezettek** számára. Ez a befektetők és/vagy a végső kedvezményezettek számára állami támogatást jelenthet, ezért biztosítani kell az állami támogatási szabályoknak való megfelelést. Ráadásul a pénzügyi eszközök egy vagy több olyan, **pénzügyi eszközt végrehajtó szervezetet** (pl. pénzügyi közvetítőket) is érínthetnek, amely szintén részesülhet állami támogatásban, és így az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik.

A pénzügyi eszköz kialakításától függően a pénzügyi támogatás mindhárom említett szinten vállalkozásnak nyújtott állami támogatásnak minősülhet, még akkor is, ha a tagállami irányító hatóság (többek között a közös rendelkezésekről szóló rendelet keretében működő irányító hatóság) csak a végső kedvezményezetteket szándékozik támogatásban részesíteni. Az állami támogatási szabályok betartásáról a pénzügyi eszköz végrehajtásában érintett összes szinten gondoskodni kell.

Az állami támogatás meglétének megállapítását illetően az állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény³ részletes iránymutatással szolgál, amely pénzügyi eszközök esetében is helytálló. A közlemény emellett általános magyarázatokat és példákat is tartalmaz.

3. Állami támogatás megléte a pénzügyi eszközök terén

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ)⁴ 107. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatás a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet⁵.

Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése alapján többek között az alábbi feltételek teljesülése esetén áll fenn állami támogatás (részletesebben lásd a 3.1–3.4. alpontot)⁶:

- A támogatás „állami forrásból” származik, és az államnak „tudható be”.
- A kedvezményezett „vállalkozás”.
- A támogatás „előnyben részesíti” a vállalkozást, vagyis „előnyhöz” juttatja.
- A támogatás „torzítja a versenyt”, és „érinti a tagállamok közötti kereskedelmet”.

Az állami támogatás meglétére vonatkozóan az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében rögzített feltételek kumulatívak. Együttesen kell teljesülniük ahhoz, hogy a támogatás állami támogatásnak minősüljön. Ezért a közpénzekből nyújtott támogatások nem minősülnek állami támogatásnak, ha valamely feltétel nem teljesül. Ezt a tesztet az említett mindhárom szinten el kell végezni.

3.1. „Állami források” és „az államnak való betudhatóság”⁷

A közvetlenül vagy közvetve állami forrásokból nyújtott támogatás és az ilyen támogatás államnak való betudhatósága az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében az állami támogatás meglétének feltételei közé tartozik. Az intézkedéseknek az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdése szerinti értékelésekor e feltételeket gyakran együttesen vizsgálják, mivel mindkettő a szóban forgó támogatás állami eredetéhez kapcsolódik.

Az uniós tagállamok közpénzei az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében állami forrásnak minősülnek. Az uniós költségvetésből származó források szintén „állami forrásoknak” (és az államnak betudhatónak) tekintendők, amennyiben a tagállami hatóságok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a források felhasználását illetően.

³ Bizottsági közlemény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról (HL C 262., 2016.7.19., 1. o.), lásd különösen a 60. pontot).

⁴ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (HL C 326., 2012.10.26., 1. o.).

⁵ Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) esetében különös szabályok vonatkoznak az állami támogatásra, lásd az 1305/2013/EU rendelet (EMVA-rendelet, HL L 347., 2013.12.20., 487. o.) 81. cikkének (2) bekezdését, valamint az 508/2014/EU rendelet (ETHA-rendelet, HL L 149., 2014.5.20., 1. o.) 8. cikkének (2) bekezdését.

⁶ Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében további feltételek is szerepelnek, ilyen például a támogatási intézkedés „szelektivitása”. Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében rögzített többi feltétel jellemzően teljesül az esb-alapok által támogatott pénzügyi eszközöknél, ezért nem képezi ennek az iránymutató feljegyzésnek a tárgyát.
Az állami eredetről további iránymutatás az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 3. szakaszában olvasható.

Amennyiben viszont az uniós forrásokat közvetlenül vagy közvetve az Unió (vagy valamely nemzetközi intézmény) kezeli, a tagállami hatóságok pedig egyáltalán nem rendelkeznek mérlegelési jogkörrel, akkor a források nem tekinthetők állami forrásoknak és nem tudhatók be az államnak.

3.1.1. Európai strukturális és beruházási alapok

A kohéziós politika szempontjából lényeges európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) túlnyomó részét megosztott irányítás keretében használják fel⁸. Megosztott irányítás esetén a tagállamok rendszerint⁹ rendelkeznek mérlegelési jogkörrel a finanszírozás felhasználását illetően, és eldönthetik, ki részesül támogatásban. E mérlegelési jogkörre tekintettel az esb-alapok és a tagállami, közpénzből nyújtott (társ)finanszírozás „állami forrásoknak” minősülnek, és az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerint az államnak tudhatók be. Ez abban az esetben is így van, ha tagállami hatóságok az EBB csoportra vagy más szervezetre bíznak pénzügyi eszközöket, hogy szerződéses megállapodás alapján végrehajtsák azokat.

Amennyiben tehát az esb-alapok és a tagállami, közpénzből nyújtott (társ)finanszírozást megosztott irányítás keretében használják fel, és a hozzájáruló tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek az így nyújtott források felhasználását illetően, akkor e források „állami források”, amelyek az állami támogatási szabályok alkalmazásában az államnak tudhatók be. Ez egyben azt is jelenti, hogy az irányító hatóság által vagy felelősségi körében irányított pénzügyi eszközök (a közös rendelkezésekről szóló rendelet 38. cikke (1) bekezdésének b) pontja) az állami támogatási szabályok hatálya alá tartoznak.

Példa:

Egy irányító hatóság ERFA¹⁰-források felhasználásával alapot hoz létre induló kis- és középvállalkozások támogatására. Az ERFA-források megosztott irányítás alatt állnak.

A megosztott irányítás alatt álló ERFA-források „állami forrásoknak” minősülnek. Amennyiben a támogatás fogalmának az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésében rögzített összes többi eleme is fennáll, akkor a műveletnek meg kell felelnie az állami támogatási szabályoknak. A szabályok betartását az alap kezelésének, a befektetőknek és a végső kedvezményezetteknek a szintjén is ellenőrizni kell.

Az 1305/2013/EU rendelet (EMVA-rendelet) keretében végrehajtott pénzügyi eszközök esetében az állami támogatás tekintetében egyedi szabályok vonatkoznak az **elsődleges mezőgazdasági tevékenységekre**. Az EMVA-rendelet 81. cikkének (2) bekezdése az EUMSZ 42. cikkével összhangban úgy rendelkezik, hogy az elsődleges mezőgazdasági tevékenységek (az EUMSZ I. mellékletében felsorolt termékek) mentesülnek az állami támogatási szabályok alól. Az EMVA pénzügyi eszközeivel támogatott, az említett

⁸ Az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. július 18-i (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 193., 2018.7.30., 1. o.) 63. cikke.

⁹ Az eltérések a lenti 3.1.3. pontban olvashatók.

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 1301/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a „Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe” célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 289. o.).

mellékletben nem szereplő tevékenységeknek ugyanakkor meg kell felelniük az általános állami támogatási szabályoknak.

A nem az EMVA-ból finanszírozott pénzügyi eszközökkel támogatott mezőgazdasági tevékenységekre máshol rögzített eltérő rendelkezés hiányában az állami támogatási szabályok vonatkoznak.

A halászat és az akvakultúra esetében a halászathoz kapcsolódó ETHA-finanszírozás bizonyos fajtáinak az állami támogatási szabályok alkalmazási köréből való kizárása az EUMSZ 42. cikkén és az ETHA-rendelet 8. cikkén alapul. Az ETHA-rendelet 8. cikke értelmében az ETHA keretében nyújtott társfinanszírozáshoz való hozzájárulásként a tagállamok által az 508/2014/EU rendelet (ETHA-rendelet) szerint teljesített kifizetések elvben nem tekinthetők állami támogatásnak.

3.1.2. Más, az Unió által közvetlenül vagy közvetve irányított uniós és esb-alapok¹¹

Nem minősül állami forrásnak az a közvetlenül vagy közvetve az Unió által irányított finanszírozás, amelyet az Európai Bizottság (vagy egyéb uniós intézmény vagy szerv) felhatalmazása alapján az EBB csoport vagy bármely más megbízott szervezet hajt végre, és amelynek esetében ezért nem a tagállami hatóságok döntenek a források felhasználásáról. Az ilyen finanszírozás nem az államnak tudható be, következésképpen nem tekintendő állami támogatásnak.

Megjegyzendő azonban, hogy a költségvetési rendelet szerint az uniós pénzügyi eszközök „nem torzíthatják a belső piaci versenyt, és összhangban [kell állniuk] az állami támogatásra vonatkozó szabályokkal”¹². Az uniós pénzügyi eszközöket szabályozó jogi keret, többek között a megbízott szervezetekkel kötött megállapodások kialakítása biztosítja az állami támogatásra vonatkozó jogszabályokkal való összhangot. A különböző pénzügyi eszközöket úgy kell kidolgozni, hogy összhangban legyenek az állami támogatási szabályokkal.

Példa:

Az Európai Beruházási Bank (EBB) az Európai Bizottság kérésére alapot hoz létre a „Horizont 2020” keretprogramból származó forrásokkal¹³. A „Horizont 2020” keretprogramból származó források uniós források, az EBB pedig úgynevezett közvetett irányítás formájában kezeli az alapot.

A „Horizont 2020” keretprogramból származó források nem „állami források”. Következésképpen a kizárólag e forrásokból finanszírozott alap nem minősül állami támogatásnak. Mindazonáltal a költségvetési rendelet (és a „Horizont 2020” keretprogramról szóló rendelet (42) preambulumbekzdése) előírja, hogy biztosítani kell az állami támogatási szabályokkal való összhangot. Az Európai Bizottság által az alap létrehozására és végrehajtására vonatkozóan megállapított szabályoknak ezért összhangban kell lenniük az állami támogatási szabályokkal.

A „Horizont 2020” keretprogram esetében a rendelet és a végrehajtási szabályok, különösen a hatáskör-átruházási megállapodás és a működési keretek kialakítása biztosítja, hogy megvalósuljon az állami támogatási szabályokkal való összhang. A

¹¹ A közös rendelkezésekről szóló rendelet 4. cikkének (7) bekezdése említi azokat az uniós alapokat, amelyek nem állnak a tagállamokkal megosztott irányítás alatt.

¹² A költségvetési rendelet 209. cikke (2) bekezdésének c) pontja.

¹³ A „Horizont 2020” keretprogram alapja az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 11-i 1291/2013/EU rendelete a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) létrehozásáról és az 1982/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 104. o., a továbbiakban a „Horizont 2020” keretprogramról szóló rendelet).

„Horizont 2020” keretprogramból finanszírozott alapok létrehozására irányuló javaslatoknál azt is ellenőrizni kell, hogy megfelelnek-e a „Horizont 2020” keretprogram szabályainak.

Ha a „Horizont 2020” keretprogram forrásaiból létrehozott alapot más közpénzekből (tagállami közfinanszírozás vagy esb-alapokból származó források) is finanszírozzák, akkor a finanszírozás e része csak akkor minősülhet az államnak betudható „állami forrásnak”, ha a hozzájáruló tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek e forrás felhasználását illetően. A finanszírozás e részein további, állami támogatással kapcsolatos ellenőrzéseket kell végezni, ha az állami támogatás meglétére vonatkozóan az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében rögzített összes többi feltétel is teljesül.

3.1.3. Esb-alapokból nyújtott hozzájárulás közvetlen vagy közvetett uniós irányítás alatt álló uniós forrásokhoz

A közös rendelkezésekről szóló rendelet 38. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében a tagállamok az esb-alapok hatálya alá tartozó programok keretében hozzájárulást nyújthatnak uniós szinten létrehozott (közvetlen vagy közvetett uniós irányítás alatt álló) pénzügyi eszközökhöz. Az ilyen hozzájárulás nem minősül állami forrásnak, felhasználása pedig nem az államnak tudható be, ha a hozzájáruló tagállam semmilyen feltételhez nem köti ezeknek az esb-alapokból származó forrásoknak a felhasználását, kivéve, ha az esb-alapokból származó hozzájárulást az operatív program(ok)ban megjelölt hozzájáruló tagállam területén kell beruházásra fordítani. A feltételből nem következik, hogy a források a tagállamnak betudhatók lennének, mivel a tagállamok az esb-alapokat uniós szabályok alapján kapják, amelyekben már meg van határozva, hogy mely tagállami területen kell e forrásokat beruházásra fordítani¹⁴.

Amennyiben az esb-alapokból nyújtott hozzájárulások megfelelnek a fent említett feltételeknek, akkor nem minősülnek az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatásnak. Következésképpen az ilyen hozzájárulásoknak nem kell eleget tenniük az állami támogatási szabályoknak. Arra figyelemmel, hogy az uniós szintű pénzügyi eszközöknek a 3.1.2. pontban leírtak szerint összhangban kell lenniük az állami támogatási szabályokkal, ez azt jelenti, hogy ehelyett az uniós források és az őket kiegészítő, esb-alapokból származó hozzájárulások esetében is az Európai Bizottság gondoskodik az állami támogatási szabályokkal való összhangról az eszközök kialakítása során.

¹⁴ A közös rendelkezésekről szóló rendelet 70. cikke előírja a tagállamok számára, hogy a megadott programterületen támogassanak műveleteket. A tagállamok által rendelkezésre bocsátott források bontását a közös rendelkezésekről szóló rendelet VII. mellékletében foglalt módszerrel kell meghatározni, és a bontást a 2014/190/EU bizottsági végrehajtási határozat alapítja meg. A Bizottság végrehajtási határozata (2014. április 3.) a 2014–2020 közötti időszakra a beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe célkitűzés és az európai területi együttműködési célkitűzés keretében az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap és a Kohéziós Alap számára biztosított globális források tagállamok szerinti éves bontásának megállapításáról, az ifjúsági és foglalkoztatási kezdeményezéshez rendelt egyedi forrásból származó összegek tagállamok szerinti éves bontásának és a támogatásra jogosult régiók jegyzékének, valamint az egyes tagállamok Kohéziós Alapból és strukturális alapokból származó támogatásából az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz részére és a leginkább rászoruló személyek támogatására átcsoportosítandó összegek megállapításáról (az értesítés a C(2014) 2082. számú dokumentummal történt) (HL L 104., 2014.4.8., 13. o.).

3.1.4. Az EBB csoport saját forrásai

Ha az EBB csoport (az EBB és az EBA) saját forrásaiból, saját kockázatára fektet be, ez a befektetés az állami támogatási szabályok értelmében magánjellegűnek tekintendő, és nem minősül az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak. Ez egyúttal azt jelenti, hogy az EBB és az EBA *teljes mértékben* saját kockázatra befektetett saját forrásait nem kell figyelembe venni a csekély összegű (*de minimis*) támogatásokra vonatkozó felső határ kiszámításánál, a bejelentési határértékek esetében, valamint a támogatási intenzitás kiszámításánál.

Ha azonban a tagállamok garanciát vagy bármilyen egyéb támogatást nyújtanak az EBB csoport részére, az EBB csoport nem *teljes mértékben* saját kockázatra fektet be. Ilyen feltételek mellett tehát az EBB csoport befektetései az állami támogatási politika szempontjából nem tekinthetők magánjellegűnek. Ezenfelül, mivel az ilyen garancia állami forrásokat igényel és az államnak tudható be, ezért meg kell felelnie az állami támogatási szabályoknak.

Példa:

A. forgatókönyv: Az EBB alapot hoz létre saját forrásaiból, bármilyen tagállami támogatás (például garancia) vagy uniós forrás bevonása nélkül. Az EBB forrásai magánforrásoknak tekintendők, ezért nem vonatkoznak rájuk az állami támogatási szabályok.

B. forgatókönyv: Az EBB közpénzből származó tagállami támogatásban és/vagy az esb-alapokból nyújtott támogatásban részesül, például az újonnan nyújtott hitelek EBB-nél felmerülő kockázatát (vagy annak egy részét) fedező garanciát kap. Ebben az esetben az EBB befektetése az állami támogatási ellenőrzés szempontjából nem minősül magánjellegűnek. Ha az állami támogatás meglétének többi feltétele is teljesül, a közpénzből nyújtott garanciának összhangban kell lennie az állami támogatási szabályokkal (mivel állami forrásból származik, és az államnak tudható be).

3.1.5. Az EBB csoport ESBA-garanciával fedezett saját forrásai¹⁵

Az EU által az ESBA-rendelet alapján nyújtott költségvetési garancia, valamint az EBB garantált pénzügyi vagy beruházási művelete nem minősül „állami forrásnak”, így állami támogatásnak sem. Így az EBB csoport ESBA-garanciával fedezett saját forrásainak felhasználását illetően nincs szükség az állami támogatás ellenőrzésére. Az ESBA-ból támogatott projektek vagy beruházási platformok kombinálhatók az esb-alapokból származó pénzügyi támogatással (társfinanszírozással) vagy tagállami közpénzekkel. Ilyen esetekben az ESBA-t kiegészítő finanszírozásra a 3.1.1. pontban foglaltak szerint az állami támogatási szabályok vonatkoznak.

A költségvetési rendelet¹⁶ 2018. augusztus 2-i hatálybalépését követően a közös rendelkezésekről szóló rendelet 39a. cikke lehetővé teszi az irányító hatóság számára, hogy a közös rendelkezésekről szóló rendelet 38. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti új végrehajtási lehetőségként az esb-alapokból származó forrásokat olyan pénzügyi eszközhöz nyújtsa, amely az ESBA keretében nyújtott hozzájárulást az EBB pénzügyi termékeivel kombinálja. A közös rendelkezésekről szóló rendelet 39a. cikkének (6) bekezdése megismétli, hogy a jelen iránymutatásban, valamint az esb-alapok és az

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1017 rendelete (2015. június 25.) az Európai Stratégiai Beruházási Alapról, az Európai Beruházási Tanácsadó Platformról és a Beruházási Projektek Európai Portáljáról, valamint az 1291/2013/EU és az 1316/2013/EU rendelet módosításáról – az Európai Stratégiai Beruházási Alap (HL L 169., 2015.7.1., 1. o.).

¹⁶ Lásd a 8. lábjegyzetet.

ESBA-források kombinálásáról szóló, az állami támogatással kapcsolatos szabályokat is tartalmazó iránymutatásban kifejtettek szerint minden ESBA-programhoz kapcsolódó hozzájárulás esetében biztosítani kell az alkalmazandó jognak való megfelelést, beleértve az állami támogatásra vonatkozó jogot is¹⁷.

Példa:

Az EBB saját forrásaiból ESBA-garanciával fedezett alapot hoz létre. Az alap létrehozása és végrehajtása nem érint „állami forrásokat”, ezért nem tartozik az állami támogatások ellenőrzésének hatálya alá.

Ha azonban az alap kiegészül az esb-alapokból vagy tagállami közpénzekből származó forrásokkal, a támogatás e része tekintetében „állami forrásnak” minősül. Amennyiben az állami támogatás fogalmának többi feltétele is teljesül, akkor meg kell felelnie az állami támogatási szabályoknak.

Megjegyzendő, hogy az EBB csoport az ESBA-garanciával fedezett forrásait nem teljes mértékben az EBB saját kockázatára fekteti be. Ezért ebben az esetben az EBB csoport befektetése nem tekinthető magánbefektetésnek olyan értelemben, hogy az nem az EBB csoport közpénzekből nyújtott támogatástól mentes „saját hozzájárulása” vagy magánbefektetői hozzájárulás, ahogy azt az állami támogatási szabályok megkövetelik.

3.1.6. Az állami támogatás meglétét illetően előírt, az „állami források” kritériumra vonatkozó értékelés áttekintése a források fajtái szerint

A források fajtái				
Esb-alapokból származó források (megosztott irányítás alatt)	Tagállami közpénzek	Közvetlenül/közvetve irányított uniós alapok (például a közvetlen/közvetett irányítás alatt álló „Horizont 2020” keretprogram, COSME ¹⁸ - vagy esb-alapok, illetve a feltételhez nem kötötten biztosított esb-alapok, lásd a 3.1.3. pontot)	Az EBB csoport saját forrásai (uniós forrásokból vagy tagállami közpénzekből származó kockázati fedezet vagy egyéb támogatás nélkül)	Az EBB csoport ESBA-garanciával fedezett saját forrásai
Állami források: igen	Állami források: igen	Állami források: nem	Állami források: nem	Állami források: nem

¹⁷ <https://www.fi-compass.eu/publication/ec-regulatory-guidance/new-guidelines-combining-european-structural-and-investment-funds>

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 1287/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a vállalkozások versenyképességét és a kis- és középvállalkozásokat segítő program (COSME) (2014–2020) létrehozásáról és az 1639/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 33. o.).

Az állami támogatási szabályok betartásának szükségessége ¹⁹	Az állami támogatási szabályok betartásának szükségessége	Az állami támogatási szabályokkal való összhangról a Bizottság gondoskodik az eszköz szintjén	Nincsenek állami támogatásra vonatkozó követelmények	Nincsenek állami támogatásra vonatkozó követelmények (lásd még a 3.1.5. pontot)
Különböző forrásfajták kombinálása esetén az állami támogatási szabályok alkalmazását mindegyik rész tekintetében külön kell ellenőrizni				

3.2. Pénzügyi eszközökkel érintett „vállalkozások”²⁰

Az állami támogatás EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében rögzített fogalma értelmében a támogatást „vállalkozásnak” kell nyújtani. A Bíróság a „vállalkozásokat” következetesen gazdasági tevékenységet ellátó jogalanyként határozta meg, azok jogállásától és finanszírozási módjától függetlenül²¹. A „gazdasági tevékenység” olyan tevékenység, amelynek keretében árukat és szolgáltatásokat kínálnak egy adott piacon²².

A „vállalkozás” meghatározásából az alábbiak következnek:

- a jogalany jogállása nem döntő jelentőségű (például egy közigazgatási szerv is lehet vállalkozás),
- lényegtelen, hogy a jogalanyt nyereségtermelés céljából hozták-e létre (nonprofit szervezet is kínálhat árukat és szolgáltatásokat a piacon),
- a jogalany vállalkozásnak minősítése mindig egy adott tevékenység alapján történik (a jogalany végezhet gazdasági és nem gazdasági tevékenységet egyaránt), amelyek tekintetében az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozik.

Az állami támogatás meglétét a pénzügyi eszközökkel érintett összes szereplőnél ellenőrizni kell. Következésképpen mindegyik szereplőnél meg kell vizsgálni, hogy „vállalkozásnak” minősül-e, hacsak az állami támogatás megléte nem zárható ki az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében rögzített egyéb követelmények alapján.

A pénzügyi eszközökkel érintett alapkezelők és befektetők rendszerint „vállalkozásnak” minősülnek, mivel gazdasági tevékenységet folytatnak²³. A végső kedvezményezett helyzetete eltérő lehet, különösen akkor, ha a kedvezményezett olyan magánszemély, aki nem folytat gazdasági tevékenységet vagy nem gazdasági jellegű tevékenységet végez.

¹⁹ Az EMVA-ra és az ETHA-ra különös állami támogatási szabályok vonatkoznak.

²⁰ A vállalkozás fogalmával kapcsolatosan további iránymutatás az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 2. szakaszában található.

²¹ A C-180/98–C-184/98. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet, EBHT I-6451., 74. pont.

²² A 118/85. sz. ügyben hozott ítélet, EBHT 2599., 7. pont.

²³ Amennyiben az alapkezelő csak kezeli az alapot, és nem társbefektető, akkor tekinthető egyszerű „eszköznek”, így rá a „vállalkozás” EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalma nem terjed ki. Lásd az SA.37824. számú ügyet:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254119/254119_1608806_109_2.pdf;

Lásd még az SA.36904. számú ügyben hozott határozat 71. pontjának b) alpontját:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/256075/256075_1711610_153_2.pdf

3.3. Előny²⁴

Az állami támogatás meglétének további kumulatív feltétele, hogy az intézkedésnek előnnyel kell járnia. Az EUMSZ 107. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában az előny olyan gazdasági előny, amelyet egy adott vállalkozás a szokásos piaci feltételek mellett – azaz állami beavatkozás nélkül – nem szerzett volna meg²⁵. Következésképpen az előny (és ezáltal az állami támogatás) kizárható, amennyiben a hatóságok által végrehajtott gazdasági ügyletek a szokásos piaci feltételekkel összhangban zajlanak. Ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a hatóság hasonló „piacgazdasági szereplőként” viselkedik.

A következő elemek különösen lényegesek a piacgazdasági szereplő teszt pénzügyi eszközökön való elvégzésekor:

- a) **(Társ)befektetők esetében** nem merül fel előny (és állami támogatásról sem beszélhetünk), ha a befektetést *pari passu* alapon hajtják végre állami és magánbefektetők között, illetve összehasonlító teljesítményértékelés vagy más értékelési módszerek alapján megállapítást nyert, hogy az állami befektetés összhangban van a piaci feltételekkel.

A befektetés akkor történik *pari passu* alapon²⁶, ha:

- az állami és a magánbefektetők azonos feltételek mellett hajtják végre (kockázatuk és megtérülésük azonos, rétegzett finanszírozási szerkezet esetében pedig ugyanazon kockázati osztályban azonos helyet foglalnak el a hitelezői rangsorban), és
- mindkét kategória szereplői egyidejűleg avatkoznak be (az állami és a magánbefektető azonos befektetési ügylettel hajtja végre befektetését), és
- a magánbefektető beavatkozása tényleges gazdasági jelentőséggel bír (a kockázatfinanszírozási iránymutatás²⁷ 30 %-ban állapította meg a minimumértéket).

A kockázatfinanszírozási iránymutatás 35. pontja szerint amennyiben a befektetési feltételek (a befektetők és a pénzügyi közvetítő szintjén egyaránt) megfelelnek a piacgazdasági szereplő teszten, akkor a végső kedvezményezett szintjén már nem szükséges ellenőrizni az esetleges állami támogatás meglétét.

Amennyiben a pénzügyi eszközök lehetővé teszik a magán-társbefektetők számára, hogy olyan feltételek mellett hajtsanak végre pénzügyi befektetéseket egy vagy több vállalkozásban, amelyek kedvezőbbek az azonos vállalkozásba befektető állami befektetőkre vonatkozó feltételeknél, az érintett magánbefektetők a megkülönböztetett bánásmódból eredően előnyhöz juthatnak. Ez az előny jelenthet például – az állami befektetőkkel összehasonlítva – kedvezményes megtérülést (nyereségnövelés) vagy – az alapul szolgáló ügylet alulteljesítése esetén – a veszteségeknek való kisebb kitettséget (veszteségminimalizálás). Az ilyen, befektetőknek nyújtott támogatás összeegyeztethetőségéről gondoskodni kell, akár az általános csoportmentességi rendelet 16., 21., 39. cikkében előírt feltételek teljesítése, akár a Bizottság előzetes értesítése és jóváhagyása alapján.

²⁴ Az előny fogalmával kapcsolatosan további iránymutatás az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 4. szakaszában található.

²⁵ A C-39/94. sz. ügyben hozott ítélet, EBHT I-3547., 60. pont.

²⁶ A *pari passu* ügyletekkel kapcsolatosan további iránymutatás az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 4.2.3.1. pontjának i. alpontjában található.

²⁷ A Bizottság közleménye – Iránymutatás a kockázatfinanszírozási célú befektetések előmozdítása érdekében nyújtott állami támogatási intézkedésekre vonatkozóan (HL C 19., 2014.1.22., 4. o.).

Megjegyzendő, hogy az esb-alapokból finanszírozott pénzügyi eszközökben a közös rendelkezésekről szóló rendelet 43a. cikkének megfelelően megengedett az ESBA által finanszírozott társbefektetésekkel szembeni megkülönböztetett bánásmód. Mindazonáltal a piacgazdasági elven működő befektetőkre vonatkozó megkülönböztetett bánásmód nem sértheti az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályokat.

Bizonyos esetekben (például garanciáknál vagy magánbefektetők hiányában) a piaci feltételek nem állapíthatók meg közvetlenül a *pari passu* vizsgálattal. Ez azonban nem jelenti feltétlenül azt, hogy az állami ügylet nincs összhangban a piaci feltételekkel. A piaci feltételekkel való összhang ilyen esetekben is értékelhető teljesítménymérő referenciaértékekkel vagy más értékelési módszerekkel (például annak megállapításával, hogy a befektetés nettó nyereségértéke a piacgazdasági magánszereplő számára mely szinten lenne elfogadható). Amennyiben megállapítást nyer, hogy az ügylet összhangban van a piaci feltételekkel, akkor nem minősül állami támogatásnak²⁸.

- b) **Pénzügyi eszközöket végrehajtó szervezetek (pénzügyi közvetítők, alapok alapjai vagy alapkezelők)** is lehetnek állami támogatás kedvezményezettjei, ha a szolgáltatásokért fizetett ellentételezés vagy a pénzügyi eszköz végrehajtásához kapcsolódó térítés összege meghaladja a piaci árakat.

Többféleképpen is megállapítható, hogy a pénzügyi eszközöket végrehajtó szervezeteknek vagy az alapkezelőknek fizetett ellentételezés megfelel-e a piaci áraknak. Ha például az alapkezelőt versenyen alapuló, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és feltételekhez nem kötött kiválasztási eljárás útján választják ki, akkor tekinthető úgy, hogy a neki fizetett ellentételezés összhangban van a piaci árakkal. Ez a feltétel az állami támogatási szabályok hatálya alá tartozó valamennyi pénzügyi eszköz esetében fennáll²⁹.

A költségvetési rendelet pontosítja, hogy a pénzügyi eszközöket támogató tagállamok mikor ítélik oda közvetlenül valamely köztulajdonú banknak vagy intézménynek a pénzügyi eszközök végrehajtására vonatkozó szolgáltatási szerződéseket.

A közös rendelkezésekről szóló rendelet 38. cikke (4) bekezdése b) pontjának iii. alpontja kizárja annak lehetőségét, hogy egy tagállam egy ilyen banknak vagy intézménynek jogosulatlan előnyt biztosítson a versenytársakkal szemben, vagy lehetővé tegye a piac torzulását.

Versenyen alapuló, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és feltételekhez nem kötött kiválasztási eljárás hiányában más módon is bizonyítható az ellentételezés/térítés piaci árakkal való összhangja.

A közös rendelkezésekről szóló rendelet szabályainak megfelelő ellentételezés/térítés esetében az 5. szakaszban bemutatott kész konstrukciós eszközök biztosítják, hogy az ellentételezés ne vessen fel állami támogatással kapcsolatos aggályokat³⁰.

²⁸ A piacgazdasági szereplő teszt alkalmazásával kapcsolatosan további iránymutatás az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 4.2.3.2. pontjában található.

²⁹ További iránymutatás az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 4.2.3.1. pontjának ii. alpontjában található.

³⁰ Ez a kijelentés a 2014–2020 közötti programozási időszakra vonatkozik.

A közös rendelkezésekről szóló rendelet szabályainak meg nem felelő, vagyis a kész konstrukciós eszközök körén kívül eső ellentételezés/térítés esetében a piaci árakkal való összhangot minden esetben külön vizsgálni kell.

c) **A végső kedvezményezettek szintjén:**

Ha valamely hitel vagy garancia eleget tesz a referencia-kamatlábról szóló közleményben³¹ vagy a kezességvállalásról szóló közlemény³² 3. szakaszában rögzített feltételeknek, akkor a piaci feltételeknek megfelelőnek tekintendő, ezért nem minősül a végső kedvezményezetteknek nyújtott állami támogatásnak. Ezenkívül más támogatásfajtáknál is lehetséges annak bizonyítása, hogy azok a piaci feltételekkel összhangban vannak³³.

A kohéziós politika keretében finanszírozott pénzügyi eszközök általános célja ugyanakkor az, hogy reagáljanak a piaci hiányosságokra. Jellegénél fogva érvényes az ilyen eszközre, hogy általa olyan végső kedvezményezettek juthatnak előnyhöz, amelyeknek rendes piaci körülmények között erre nem lett volna módja.

3.4. A verseny torzítása és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás / csekély összegű (*de minimis*) támogatás

Állami támogatás csak akkor áll fenn, ha torzítja a versenyt és érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. Ezenfelül a vonatkozó *de minimis* rendeletnek megfelelő támogatás esetében abból kell kiindulni, hogy nem teljesíti az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott összes feltételt. Az ilyen támogatásra tehát nem vonatkozik az állami támogatásokkal kapcsolatos bejelentési kötelezettség. A 2014 és 2020 közötti finanszírozási időszakot tekintve főként az 1407/2013/EU bizottsági rendelet³⁴ kell figyelembe venni, amely hároméves időszakra vállalkozásonként 200 000 EUR-ban állapítja meg a csekély összegű (*de minimis*) támogatásra vonatkozó felső határt. E határ betartása mellett az alkalmazandó *de minimis* rendelet minden más követelményének is eleget kell tenni.

Az **elsődleges mezőgazdasági tevékenységek** az EMVA-rendelet alapján mentesülnek az állami támogatási szabályok alól, az EMVA pénzügyi eszközeivel támogatott, az említett mellékletben nem szereplő tevékenységeknek ugyanakkor meg kell felelniük az általános állami támogatási szabályoknak. Hasonlóképpen a nem az EMVA-ból finanszírozott pénzügyi eszközökkel támogatott mezőgazdasági tevékenységek esetében az állami támogatási szabályok az irányadók, vagyis alkalmazni kell a mezőgazdasági tevékenységekre vonatkozó *de minimis* határt (hároméves időszakra vállalkozásonként 25 000 EUR), valamint az 1408/2013/EU bizottsági rendeletben³⁵ rögzített egyéb szabályokat.

³¹ A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról (HL C 14., 2008.1.19., 6. o.).

³² Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény helyesbítésével (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.) módosított, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 244., 2008.9.25., 32. o.).

³³ Példák a melléklet 2.2. és 2.3. pontjában találhatóak.

³⁴ A Bizottság 1407/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 352., 2013.12.24., 1. o.).

³⁵ A Bizottság 1408/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a mezőgazdasági ágazatban nyújtott csekély összegű

Az EUMSZ I. mellékletének hatálya alá tartozó halászati és akvakultúra-termékek esetében elméletileg nem minősülnek állami támogatásnak azok a kifizetések, amelyeket a tagállamok az ETHA-rendeletben előírt szabályokkal összhangban, az ETHA keretében nyújtott társfinanszírozás részeként teljesítenek (vö. az ETHA-rendelet 8. cikkének (2) bekezdésével). Nem halászathoz kapcsolódó projektek vagy programok esetében (vagyis az integrált tengerpolitikát érintő kérdésekben) az állami támogatási szabályozás az irányadó. A halászati és akvakultúra-ágazatban működő vállalkozásoknak nyújtott támogatásra a (875/2007/EK bizottsági rendelet helyébe lépő) 717/2014/EU bizottsági rendelet (*halászati de minimis rendelet*)³⁶ alkalmazandó az e rendelet 1. cikkében említett esetek kivételével; ugyanez a rendelet hároméves időszakra kedvezményezettenként 30 000 EUR-ban állapítja meg a támogatás felső határát. Ezenfelül mindegyik tagállamnak be kell tartania a *halászati de minimis rendelet* mellékletében a halmozott összegre vonatkozóan megjelölt felső határt (a tagállamra vonatkozó korlátot), amikor a halászati és akvakultúra-ágazatban tevékenykedő vállalkozásoknak támogatást nyújt. A halászati és akvakultúra-ágazatban tevékenykedő vállalkozásoknak a hároméves időszak alatt nyújtott csekély összegű (*de minimis*) támogatások teljes összege a Bizottság *halászati de minimis rendeletében* rögzített egyéb szabályok betartása mellett nem lépheti túl a halászat – azaz a halászati, feldolgozó-ipari és akvakultúra-ágazati tevékenységek – éves forgalmának 2,5 %-át tagállamonként.

A *de minimis* rendelet a pénzügyi eszközökkel érintett különböző szereplők mindegyikére alkalmazható. Azonban a rendelet összes követelményének eleget kell tenni. Különös figyelmet kell fordítani az alábbi szempontokra:

Az esb-alapokra vonatkozó szabályok értelmében a pénzügyi eszközöket végrehajtó szervezetek nem részesülhetnek állami támogatásban – így csekély összegű (*de minimis*) támogatásban sem – a végrehajtáshoz, mivel ez ellentétes lenne az esb-alapok azon célkitűzéseivel, miszerint a pénzügyi eszközöknek a végső kedvezményezettekhez kell eljuttatniuk a forrásokat³⁷. Következésképpen megjegyzendő, hogy még ha a pénzügyi eszközöket végrehajtó szervezetek vonatkozásában fenn is állna az állami támogatási szabályoknak való megfelelés, az esb-alapokból e szervezeteknek nyújtott támogatások rendszerint nincsenek összhangban az esb-alapokra vonatkozó szabályokkal.

A végső kedvezményezettek esetében különös figyelmet igényel az az eset, ha a végső kedvezményezett egy vállalatcsoport tagja. A *de minimis* támogatásokra vonatkozó felső határ „vállalkozásonként” alkalmazandó. A támogatás tehát a hároméves időszakra vonatkozó, 200 000 EUR összegű közös felső határ erejéig adható a vállalatcsoport azon tagjainak, amelyek egy vállalkozásnak minősülnek.

Emellett a tagállamoknak kiemelt figyelmet kell szentelniük annak, hogy a saját tőkéből, kvázi-sajáttőkéből és tőkeinjekcióból álló támogatások csak akkor élvezhetik a *de minimis* rendelet kínálta kedvezményeket, ha a tőke vagy a közpénzből nyújtott tőkeinjekció teljes összege nem haladja meg a csekély összegű támogatásokra vonatkozó felső határt, vagy a *de minimis* rendelet úgynevezett minimum mentesítési szabályai

támogatásokra való alkalmazásáról, a 2019. február 21-i (EU) 2019/316 bizottsági rendelettel (HL L 51I., 2019.2.22., 1. o.) módosított szövegváltozatában.

³⁶ A Bizottság 717/2014/EU rendelete (2014. június 27.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a halászati és akvakultúra-ágazatban nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 190., 2014.6.28., 45. o.).
Ettől függetlenül a végrehajtó szervezetek más célból, például munkavállalóknak nyújtott képzési támogatás formájában részesülhetnek támogatásban az esb-alapokból.

teljesülnek. Emellett az átláthatósági követelményt is beleértve a *de minimis* rendeletben előírt minden egyéb feltétel alkalmazandó.

4. A bejelentési kötelezettség alóli kivételek

Az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy állami támogatás megléte esetén a tagállamoknak kell megtennie az erre vonatkozó bejelentést. A 2014. évi általános csoportmentességi rendelet³⁸ hatályának kiterjesztésének eredményeként azonban jóval több lehetőség van az állami támogatás bejelentési eljárásának elkerülésére.

A kohéziós politika pénzügyi eszközeit illetően a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet következő rendelkezései különösen lényegesek:

- a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet 16. cikke (regionális városfejlesztési támogatás),
- a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet 21. cikke (kockázatfinanszírozási támogatás),
- a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet 22. cikke (induló vállalkozásoknak nyújtott támogatás),
- a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet 39. cikke (épület-energiahatékonyági projektekre irányuló beruházási támogatás).

A fenti öt rendelkezésén túl a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet más rendelkezései is előnyösek lehetnek a támogatások kedvezményezettjei számára a pénzügyi eszközök különböző szintjein. Konkrétabban: a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet 14. cikkében a regionális beruházási támogatásról szóló rendelkezés vonatkozhat a támogatott területeken végrehajtott pénzügyi eszközökre.

A bizottsági szolgálatok gyakorlati útmutatójukban, illetve kérdéseket és válaszokat tartalmazó dokumentumukban további iránymutatással szolgáltak a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet értelmezéséhez³⁹.

Emellett vannak ágazatspecifikus csoportmentességi rendeletek is, például az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének alkalmazásában a mezőgazdasági és az erdészeti ágazatban, valamint a vidéki térségekben nyújtott támogatások bizonyos kategóriáinak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló, 2014. június 25-i 702/2014/EU bizottsági rendelet.

Ehhez hasonlóan a halászat és az akvakultúra esetében is létezik ágazatspecifikus csoportmentességi rendelet, az 1388/2014/EU bizottsági rendelet, amelynek elfogadására 2014. december 16-án, hatálybalépésére 2015. január 1-jén került sor.

5. Kész konstrukciós (off-the-shelf) eszközök

A Bizottság bizonyos fajta pénzügyi eszközökre vonatkozóan általános feltételeket dolgozott ki. Ezek az általános feltételek biztosítják az állami támogatási szabályoknak való megfelelést, és ezáltal elősegítik a végső kedvezményezettek uniós pénzügyi

³⁸ A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.).

³⁹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html

támogatásban részesítését. A tagállamok önkéntes alapon vehetik igénybe a kész konstrukciós eszközöket.

A Bizottság eddig ötféle kész konstrukciós eszközt fogadott el⁴⁰, amelyek a következők:

- **Kockázatmegosztási hitel** kkv-k számára

A kockázatmegosztási hitel nevű kész konstrukciós eszközt állami támogatás nélküli eszközként tervezték meg, azaz a piaci áraknak megfelelő ellentételezést biztosítanak a pénzügyi közvetítő részére, és a pénzügyi előnyt a pénzügyi közvetítő teljes mértékben átruházza a végső kedvezményezetteknek. A végső kedvezményezetteknek nyújtott finanszírozás az alkalmazandó *de minimis* rendelet hatálya alá tartozik.

- **Maximált portfóliógarancia**

A maximált portfóliógarancia kockázati fedezetet nyújt kkv-knak új, teljesítő hitelekre; azt állami támogatás nélküli eszközként tervezték meg, azaz a garanciaalapot kezelő pénzügyi közvetítők és az új hitelekből álló portfóliót felépítő pénzügyi intézmények szintjén megfelel a piaci feltételeknek. A végső kedvezményezetteknek nyújtott támogatás az alkalmazandó *de minimis* rendelet hatálya alá tartozik.

- **Lakóépületek energiahatékonyságát és a megújuló energiák lakóépületekben történő alkalmazását támogató épületfelújítási hitel**

Az épületfelújítási hitelt állami támogatás nélküli eszközként tervezték meg, azaz a piaci áraknak megfelelő ellentételezést biztosít a pénzügyi közvetítő részére, és a pénzügyi előnyt a pénzügyi közvetítő teljes mértékben átruházza a végső kedvezményezetteknek. A végső kedvezményezetteknek nyújtott finanszírozás az alkalmazandó *de minimis* rendelet hatálya alá tartozik.

- **Városfejlesztési alap**

A városfejlesztési alap a támogatott területeken végrehajtandó városfejlesztési projektek finanszírozására létrehozott hitelalap, amelyet az állami támogatás bejelentésének kötelezettsége alól a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet 16. cikke szerint mentesített eszközként tervezték meg.

- **Tőke-társbefektetési eszköz**

A társbefektetési eszköz kkv-knak biztosított tőkealap formájában jön létre. Az állami támogatás bejelentésének kötelezettsége alól a 2014. évi általános csoportmentességi rendelet 21. cikke szerint mentesített eszközként tervezték meg.

A kész konstrukciós eszközökről további iránymutatás a következő címen érhető el:

<https://www.fi-compass.eu/publication/event-material/presentation-financial-instruments-under-esif-standard-terms-and>

⁴⁰

A Bizottság 964/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. szeptember 11.) az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a pénzügyi eszközökre vonatkozó általános feltételek tekintetében történő megállapításáról (HL L 271., 2014.9.12., 16. o.).

6. Az állami támogatás kötelező bejelentésének esetei

Ha a pénzügyi eszköz végrehajtása olyan állami támogatás nyújtásával jár, amely nem felel meg a bejelentési kötelezettség alóli mentesség feltételeinek, akkor az érintett tagállamnak be kell jelentenie az állami támogatást. Mindaddig nem nyújtható állami támogatás, amíg az Európai Bizottság határozatával jóvá nem hagyta azt.

A tagállamok az állami támogatások tárgyában felelős fő nemzeti kapcsolattartójukhoz fordulhatnak tanácsért az állami támogatások bejelentésének ügyében. Emellett a Bizottság Versenypolitikai Főigazgatósága (DG COMP) iránymutatást ad a tagállamoknak az állami támogatásokra vonatkozó bejelentések elkészítéséhez. További tudnivalók az Európai Bizottság Versenypolitikai Főigazgatóságának honlapján⁴¹ találhatóak.

⁴¹ http://ec.europa.eu/competition/index_hu.html

MELLÉKLET

Gyakorlati magyarázatok és példák az állami támogatási szabályoknak az európai strukturális és beruházási alapokból finanszírozott pénzügyi eszközökre történő alkalmazására

1. Bevezetés

Figyelembe véve az esb-alapokból finanszírozott pénzügyi eszközök területén az állami támogatási szabályok alkalmazására vonatkozó iránymutatást⁴² nyújtó eredeti szolgálati munkadokumentum⁴³ közzétételét követően a különböző érdekelt felek által felvetett kérdéseket, ez a melléklet **kiegészíti** az említett szolgálati munkadokumentumot. A melléklet **kiegészítő** gyakorlati iránymutatást nyújt, különösen az állami támogatással kapcsolatos **aggályoktól mentes** számos helyzetre, valamint arra vonatkozóan, hogy az állami támogatás különböző szinteken is megjelenhet. A pénzügyi eszközökkel összefüggésben nem elegendő, ha az állami támogatási szabályoknak való megfelelés csak a végső kedvezményezett szintjén valósul meg (lásd az 1. ábrát).

1. ábra: Az állami támogatás különböző szinteken jelenhet meg

Forrás: Az Európai Szociális Alap pénzügyi eszközei és az állami támogatás, FI Compass tanulmány

Az első szakaszban a melléklet kiemeli azokat a tipikus helyzeteket, amikor a pénzügyi eszköz nem foglal magában állami támogatást, és nem tartozik az állami támogatások ellenőrzésének hatálya alá, különösen akkor, ha a pénzügyi eszköz minden szintjén teljesülnek a piaci feltételek.

⁴² Ez nem érinti a Bíróság és a Törvényszék által adott jogértelmezést vagy a Bizottság határozatait.
⁴³ Lásd: Iránymutatás a 2014–2020-as programozási időszakban az európai strukturális és beruházási alapok pénzügyi eszközeinek keretében nyújtott állami támogatásról (SWD(2017) 156 final), elérhető a következő címen:
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2017/guidance-on-state-aid-in-european-structural-and-investment-esi-funds-financial-instruments-in-the-2014-2020-programming-period

A piaci feltételeknek nem megfelelő pénzügyi eszközök tekintetében a dokumentum általános iránymutatást ad olyan helyzetekre vonatkozóan, amikor az állami támogatás megléte ennek ellenére is kizárható mind a pénzügyi eszközt végrehajtó szervek szintjén⁴⁴ (a támogatásnak a végső kedvezményezettekre történő teljes átruházása miatt), mind pedig a végső kedvezményezett szintjén (nincs gazdasági tevékenység, nincs a kereskedelemre és a versenyre kifejtett hatás, a támogatás csekély összegű). Az állami támogatást magában foglaló pénzügyi eszköz esetében a dokumentum további útmutatást nyújt ahhoz, hogy a támogatás összeegyeztethető legyen az uniós állami támogatási szabályokkal, és így a belső piaccal.

A melléklet második szakasza három konkrét, a pénzügyi eszközök különböző típusaival kapcsolatos példán keresztül szemlélteti az állami támogatási szabályok értékelési logikájának konkrét pénzügyi eszközökre történő alkalmazását.

2. Az állami támogatást nem tartalmazó pénzügyi eszközök jellemző helyzetei

Az állami támogatás fogalmát alkotó alapelveket az állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény⁴⁵ fejt ki részletesen. A munkadokumentum további konkrét pontosításokat tartalmaz a pénzügyi eszközzel összefüggésben végrehajtott ügyletek állami támogatási minősítése tekintetében. Kétség esetén a tagállamok felvehetik a kapcsolatot a Bizottsággal prenotifikációs megbeszélés⁴⁶ céljából, hogy a jogbiztonság érdekében bejelentsék a pénzügyi eszközt.

Amint az a munkadokumentumban is szerepel, a pénzügyi eszközhöz kapcsolódó egyes ügylettípusokat a pénzügyi konstrukciót végrehajtó szervek (alapok alapját kezelő szervezet és/vagy pénzügyi közvetítő), a társbefektetők és a végső kedvezményezettek szintjén is értékelni kell annak vizsgálata céljából, hogy az ügylettípusok megfelelnek-e az állami támogatás meglétére vonatkozó kumulatív feltételeknek. Ha a kumulatív feltételek valamelyike nem teljesül⁴⁷, gyakorlatilag nem áll fenn állami támogatás. A pénzügyi eszközökkel összefüggésben a legfontosabb kritérium sok esetben az, hogy nyújtanak-e gazdasági előnyt, amely kizárható akkor, ha a szóban forgó ügyletet a piaci feltételekkel összhangban hajtják végre.

2.1. A pénzügyi eszközt abban társbefektetés nélkül végrehajtó szervezet (pénzügyi közvetítő/alapkezelő)

Előfordulhat, hogy a pénzügyi közvetítő nem fektet be társbefektetőként, vagy nem kockáztatja saját mérlegforrásait. A következő esetekben nem valósul meg a pénzügyi

⁴⁴ A mellékletben a „pénzügyi közvetítő” kifejezés jelölheti a pénzügyi eszközt végrehajtó szervezeteket.

⁴⁵ Lásd: A Bizottság közleménye az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról (HL C 262., 2016.7.19., 1. o.), elérhető a következő címen:

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05))

⁴⁶ Az állami támogatások ellenőrzési eljárásainak lefolytatására alkalmazott bevált gyakorlatok kódexéről szóló bizottsági közlemény szerint, elérhető a következő címen:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2018.253.01.0014.01.HUN&toc=OJ:C:2018:253:TOC

⁴⁷ Az állami támogatás fogalma objektív és jogi fogalom, amelyet közvetlenül a Szerződés határoz meg. Röviden: az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatás abban az esetben áll fenn, ha a következő feltételek egyidejűleg teljesülnek: állami források bevonása és az intézkedés államnak való betudhatósága, a kedvezményezett vállalkozásnak minősítése (azaz gazdasági tevékenység végzése), szelektív előny nyújtása, valamint annak hatása a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre.

eszközt végrehajtó szervnek az irányítási szolgáltatások ellentételezésével nyújtott állami támogatás:

Amennyiben a pénzügyi eszközök végrehajtására nemzeti fejlesztési intézmény⁴⁸, például kizárólag közfeladatot ellátó nemzeti fejlesztési bank⁴⁹, vagy az EBB és az EBA, vagy nemzetközi pénzügyi intézmény, például az EBRD kap megbízást úgy, hogy nem jár el társbefektetőként, illetve nem biztosít finanszírozást, a megbízott pénzügyi közvetítő nem minősül a támogatás közvetlen kedvezményezettjének. Ez független attól, hogy a pénzügyi közvetítő részesül-e ellentételezésben vagy sem az irányítási szolgáltatásaiért, ugyanakkor el kell kerülni a túlkompensációt. Ha azonban a nemzeti fejlesztési bank közfeladatainak körén kívül eljárva a piacon kereskedelmi tevékenységet folytat, az állami támogatás kizárása érdekében biztosítania kell, hogy az irányítási szolgáltatásokért járó ellentételezés ne áramoljon át kereskedelmi tevékenységeire (lásd az alábbi pontot).

Amennyiben a pénzügyi eszköz végrehajtását a közös rendelkezésekről szóló rendelet 38. cikke (4) bekezdésének c) pontjában említett pénzügyi közvetítőre ruházzák át, nem áll fenn állami támogatás, ha a pénzügyi közvetítő a piaci feltételeknek megfelelő ellentételezésben részesül. A piaci feltételeknek megfelelő ellentételezés három módon állapítható meg közvetlenül:

- A közvetítőt versenyen alapuló, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és feltételekhez nem kötött eljárás (pl. a közbeszerzési irányelvekkel⁵⁰ összhangban lévő kiválasztási eljárás) útján választották ki. Ilyenkor feltételezhető, hogy ellentételezése összhangban van a piaci árakkal;

vagy

- A közvetítő piaci szintű ellentételezésben részesül, amelyet vagy hasonló helyzetben lévő, hasonló magánszereplők által végrehajtott hasonló ügyletek alapján, vagy egyéb módszerekkel (pl. észszerű nyereséggel⁵¹ növelt költségfedezet alapján) állapítanak meg;

vagy

- A közvetítő a közös rendelkezésekről szóló rendeletnek és a 480/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletnek⁵² megfelelő ellentételezésben

⁴⁸ Hivatásos alapon pénzügyi tevékenységeket folytató jogi személyek, amelyek valamely tagállamtól vagy egy tagállam központi, regionális vagy helyi szintű szervezetétől megbízást kapnak arra, hogy fejlesztési tevékenységeket végezzenek.

⁴⁹ A fejlesztési bank közfeladatainak köre határozza meg, hogy mely területen működhet. A közfeladatok meghatározása a piaci hiányosságok azonosításán alapul.

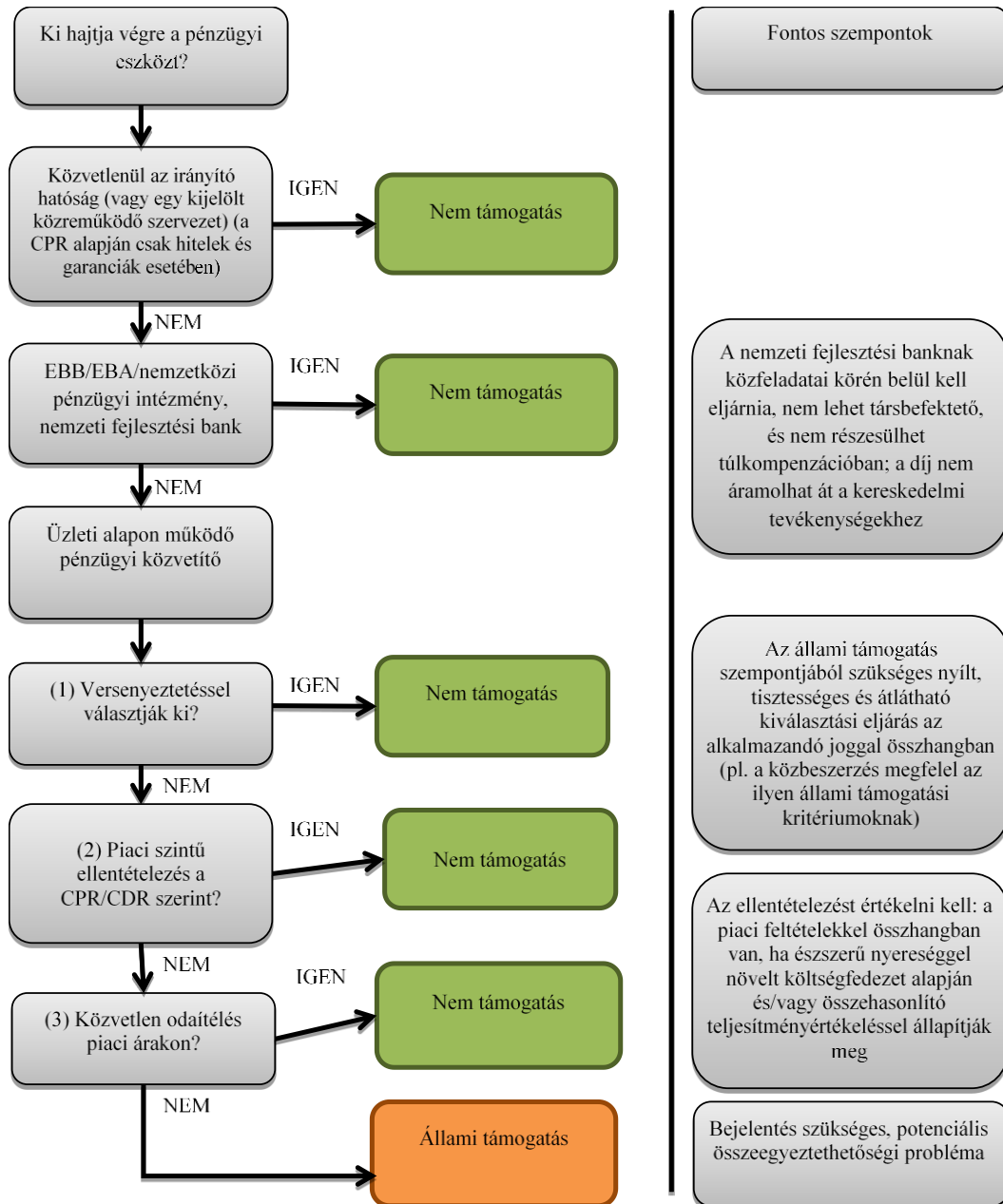
⁵⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 94., 2014.3.28., 65. o.); az Európai Parlament és a Tanács 2014/25/EU irányelve (2014. február 26.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 94., 2014.3.28., 243. o.).

Az észszerű nyereséget az érintett ágazatra vonatkozó jellemző nyereségre tekintettel kell meghatározni.

⁵² A pénzügyi közvetítő ellentételezése összhangban van a 480/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelet 13. cikkével, és az állam nem nyújt más előnyt. A Bizottság 480/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. március 3.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet kiegészítéséről (HL L 138., 2014.5.13.,

részesül, amely a piaci feltételek mellett hasonló helyzetekben nyújtott ellentételezést tükrözi.

2. ábra: Döntési fa a pénzügyi eszközt végrehajtó szerv (pénzügyi közvetítő) részére irányítási szolgáltatások ellentételezésével nyújtott állami támogatás értékeléséhez (forrás: a Bizottság szolgálatai)

5. o.), elérhető a következő címen:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0480>

2.2. A pénzügyi eszközöket végrehajtó, a pénzügyi eszközökbe saját mérlegforrásaikat a piaci feltételekkel összhangban befektető⁵³ szervezetek

Az esb-alapokból finanszírozott pénzügyi eszközökkel összefüggésben az irányító hatóságok lehetnek társbefektetők és/vagy megoszthatják a kockázatot a pénzügyi eszközöket végrehajtó szervezetekkel (pénzügyi közvetítőkkel, alapkezelőkkel) annak érdekében, hogy ösztönözzék és előmozdítsák a végső kedvezményezetteknek nyújtott további finanszírozást. Ilyenkor a pénzügyi közvetítők saját mérlegforrásaikat kockáztatják.

Általános elv, hogy ha a pénzügyi eszközzel összefüggésben a pénzügyi közvetítővel (például garanciaalap keretében) történő társbefektetés vagy kockázatomegosztás összhangban van a piaci feltételekkel, akkor nem áll fenn állami támogatás, és a végső kedvezményezetteknek nyújtott finanszírozás is megfelel a piaci feltételeknek. Ugyanígy nincs a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében nyújtott előny, és ennél fogva állami támogatás sem áll fenn, ha a pénzügyi közvetítő összességében alacsonyabb megtérülést ér el, mint amelyre akkor tenne szert, ha saját forrásait egy hasonló kockázatú, a pénzügyi eszközön kívüli eszközbe fektette volna be.

A pénzügyi eszköz típusától függően különböző megfontolások mentén kell értékelni azt, hogy a pénzügyi eszköz megfelel-e a piaci feltételeknek.

Amint azt az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény és a jelen munkadokumentum is részletesebben kifejti, a piaci megfelelés megállapítható közvetlenül (*pari passu* alapon vagy versenyen alapuló, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és feltételekhez nem kötött eljárás alkalmazásával), illetve értékelhető összehasonlító teljesítményértékelés vagy más módszerek alapján (lásd a 2.2.1. és 2.2.2. szakaszt).

Mivel azonban a pénzügyi eszközök célja további finanszírozás mozgósítása a megcélzott beruházások támogatása érdekében, a piaci feltételeknek megfelelő pénzügyi eszközök nem feltétlenül alkalmasak a piaci hiányosságok kezelésére és bizonyos szakpolitikai célkitűzések elérésére.

Előnyvel járó pénzügyi eszköz esetén akkor, ha az előnyt teljes mértékben továbbadták a végső kedvezményezetteknek, a pénzügyi közvetítők nem minősülnek állami támogatás kedvezményezettjeinek (mivel ők maguk nem részesültek előnyben).

Mivel a teljes továbbadás megkívánja a pénzügyi eszközben foglalt, majd a végső kedvezményezetteknek a kereskedelmi szint alatti finanszírozási feltételekkel (például a piacinál alacsonyabb kamatlábon) továbbadott támogatás számszerűsítését, ez meghatározása szerint csak átlátható támogatást tartalmazó pénzügyi eszköz esetében lehetséges⁵⁴. A számszerűsítés minden olyan adósságot megtestesítő instrumentum, valamint garancia vagy visszafizetendő előleg esetében lehetséges, amelyre létezik előzetesen bejelentett és a Bizottság által jóváhagyott módszer⁵⁵.

⁵³ Saját mérlegforrást befektethetnek pénzügyi közvetítők (pl. bankok), vagy forrásokat befektethetnek a pénzügyi eszköz végrehajtásában részt nem vevő harmadik fél befektetők (pl. tőkealapokba történő befektetéssel).

⁵⁴ A támogatás akkor átlátható, ha olyan hitelek és garanciák formájában nyújtják, amelyek esetében az eszközben foglalt támogatási elem kockázatértékelés elvégzése nélkül előzetesen, pontosan kiszámítható.

⁵⁵ Jóváhagyott számítási módszerre ad példát az SA.37256. sz., Németország – A kezességvállalások támogatási elemének kiszámítására szolgáló módszerek módosítása ügy (N 197/2007., módosította az N 541/2007. és az N 762/2007. határozat).

2.2.1. A piaci feltételeknek megfelelő sajáttőke- vagy kvázisajátóke-instrumentumok

A piaci feltételekkel összhangban állónak minősül a sajáttőke- vagy kvázisajátóke-instrumentum, így a társbefektetők és a pénzügyi közvetítők szintjén sem áll fenn támogatás a következő két esetben:

- Amennyiben a sajáttőke- vagy kvázisajátóke-befektetést *pari passu* alapon hajtják végre az állam és a magánbefektetők között, tiszteletben tartva az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény (86)–(87) preambulumbekzdésében meghatározott kritériumokat⁵⁶, feltételezhető, hogy az állami sajáttőke- vagy kvázisajátóke-befektetés összhangban van a piaci feltételekkel. A jelen iránymutatás 3.3. szakaszának a) pontjában említettek szerint a befektetés *pari passu* alapon történő végrehajtása során a következő kulcsfontosságú feltételeket kell figyelembe venni:
 - Az állami szervek és a magánbefektetők beavatkozásának időzítése azonos.
 - Az állami szervekre és a magánbefektetőkre azonos feltételek vonatkoznak (azaz a kockázatnak és az ellentételezésnek azonosnak kell lennie).
 - Az állami szervek és a magánbefektetők kiinduló helyzete azonos.
 - A magánbefektetők finanszírozása gazdaságilag jelentős. A kockázatfinanszírozási iránymutatás (RFG) szerint legalább 30 %-os magánberuházás minősül gazdasági szempontból jelentősnek⁵⁷.
 - A magánbefektetők a szokásos piaci feltételek között működő magántulajdonú gazdasági szereplők.
- Magán-társbefektetők hiányában (tehát kizárólag állami forrás esetén), vagy ha a magántársbefektetés részesedése nem jelentős (30 % alatti), a sajáttőke- vagy kvázisajátóke-instrumentum piaci megfelelősége összehasonlító teljesítményértékelés vagy az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény (98)–(105) preambulumbekzdésében pontosított egyéb értékelési módszerek alapján állapítható meg. A gyakorlatban megbízható üzleti tervnek kell bizonyítania, hogy az állami befektetés várható megtérülése a szokásos piaci feltételek mellett várható megtérüléshez hasonló, vagy az alatt van.

⁵⁶ Lásd az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény 4.2.3.1. pont i. alpontjának 86–88. felsoroláspontját, a 3. és 26. lábjegyzetben említettek szerint.

⁵⁷ A Bizottság közleménye – Iránymutatás a kockázatfinanszírozási célú befektetések előmozdítása érdekében nyújtott állami támogatási intézkedésekre vonatkozóan (HL C 19., 2014.1.22., 4. o., 34. pont), elérhető a következő címen:

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/risk_finance_guidelines_en.pdf

2.2.2. *Hitelviszonyt megtestesítő, a piaci feltételekkel összhangban lévő instrumentumok*

Hiteleszközök esetében, amennyiben az állam esb-alapokból és tagállami közpénzekből származó forrásokat biztosít a pénzügyi közvetítő számára a megcélzott kedvezményezetteknek nyújtott hitelportfólió társfinanszírozása céljából:

- a hitel a piacnak megfelelőnek tekinthető, és nem áll fenn a társfinanszírozó pénzügyi közvetítőknek nyújtott állami támogatás
 - ha az esb-alapokból és tagállami közpénzekből származó forrásokat azonos feltételek mellett nyújtják, mint a magánbefektetőknek, vagy
 - ha az alkalmazandó kamatlábak összhangban vannak a referencia-kamatlábról szóló közleményben⁵⁸ (RRC) meghatározott piaci helyettesítőkkel.

Garanciaeszközök esetében, ha az állam garanciát (vagy viszontgaranciát) nyújt a pénzügyi közvetítő számára az alapul szolgáló hitelportfólió kockázatának részleges fedezésére, az a piacnak megfelelőnek tekinthető, és nem áll fenn a pénzügyi közvetítőknek nyújtott állami támogatás, amennyiben a garanciát a kezességvállalásról szóló közleménnyel⁵⁹ (GN) összhangban nyújtják:

- A GN mind az egyedi kezességek, mind a garanciarendszerek esetében felvázolja, hogy milyen feltételeknek kell teljesülniük az állami támogatás meglétének kizárásához. Ez az eset áll fenn, ha a közvetítő minden ügyletben *pari passu* alapon megtartja a kockázat legalább 20 %-át, és piacorientált árat fizet a garanciáért, amely tükrözi mind a garancia, mind az alapul szolgáló hitel jellemzőit.
- A kvv-knak nyújtott garanciák esetében a GN a hitelfeltevő minősítése alapján megállapított mentesítési díjakról rendelkezik, amelyek minimális piaci helyettesítőknek minősülnek.
- Garanciarendszerek esetében a fizetendő díjnak fedeznie kell a kezességvállaláshoz társuló rendes kockázatokat, a rendszer igazgatási költségeit és a megfelelő tőke után fizetendő éves díjat⁶⁰, még akkor is, ha nem vagy csak részben került sor e tőke képzésére.
- A piaci szintű garanciadíjak összhangban vannak a bejelentésüket követően a Bizottság által már jóváhagyott módszerekkel, feltéve, hogy a jóváhagyott módszer kifejezetten foglalkozik a szóban forgó garanciák típusával és az alapul szolgáló ügyletek típusával.

⁵⁸ A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról (HL C 14., 2008.1.19., 6. o.), elérhető a következő címen:
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52008XC0119\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52008XC0119(01))

Figyelmet érdemel, hogy az RRC csak olyan helyzetekben nyújt helyettesítő adatokat a piaci kamatlábakra, amikor az összehasonlítható piaci ügyletek nem könnyen azonosíthatók. Valószínűleg ez leginkább a korlátozott összegű és/vagy a kvv-kat érintő ügyletekre vonatkozik.

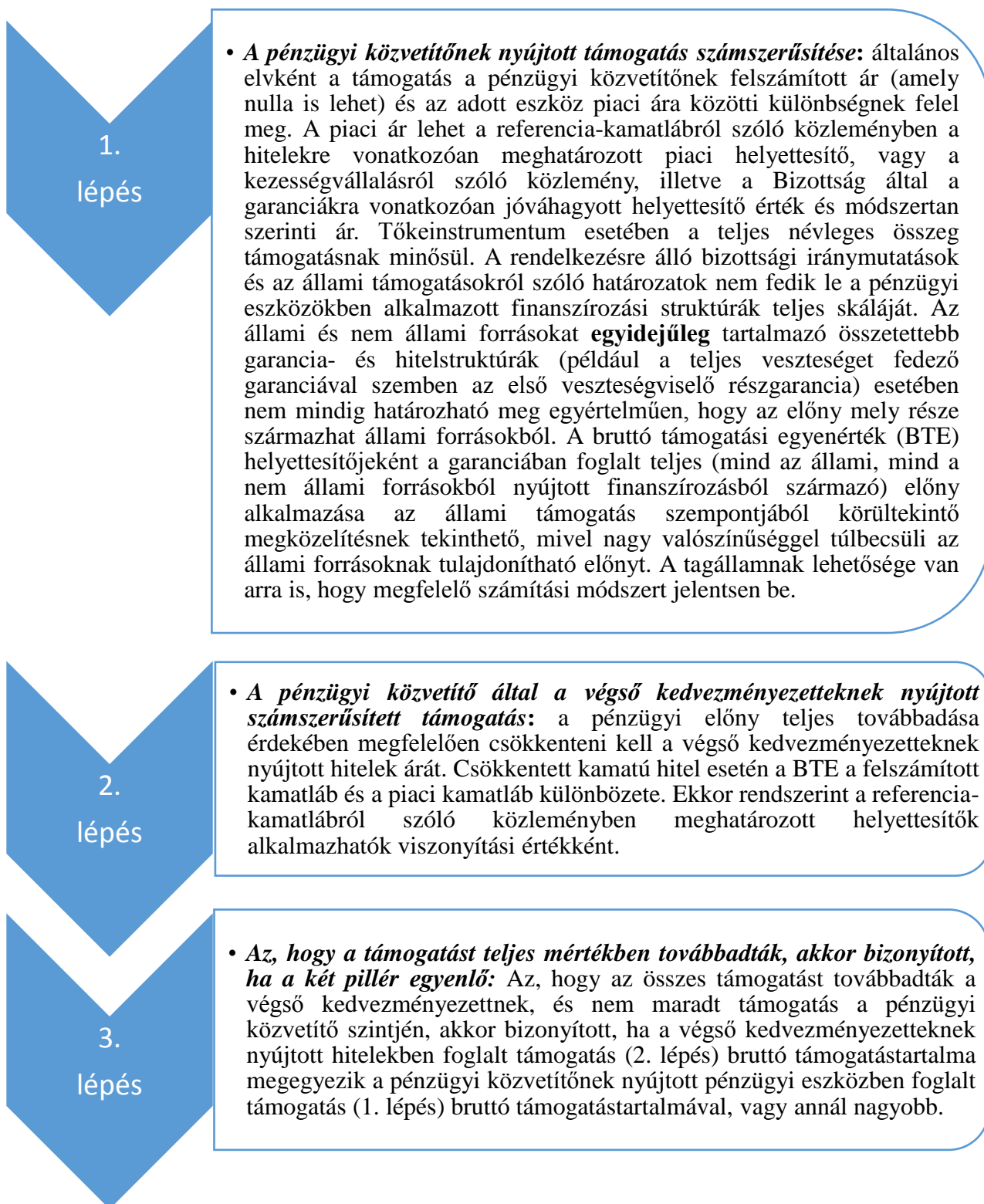
⁵⁹ Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény helyesbítésével (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.) módosított, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 244., 2008.9.25., 32. o.).

⁶⁰ A GN 3.4. szakasza további iránymutatást nyújt a megfelelő tőkével kapcsolatban.

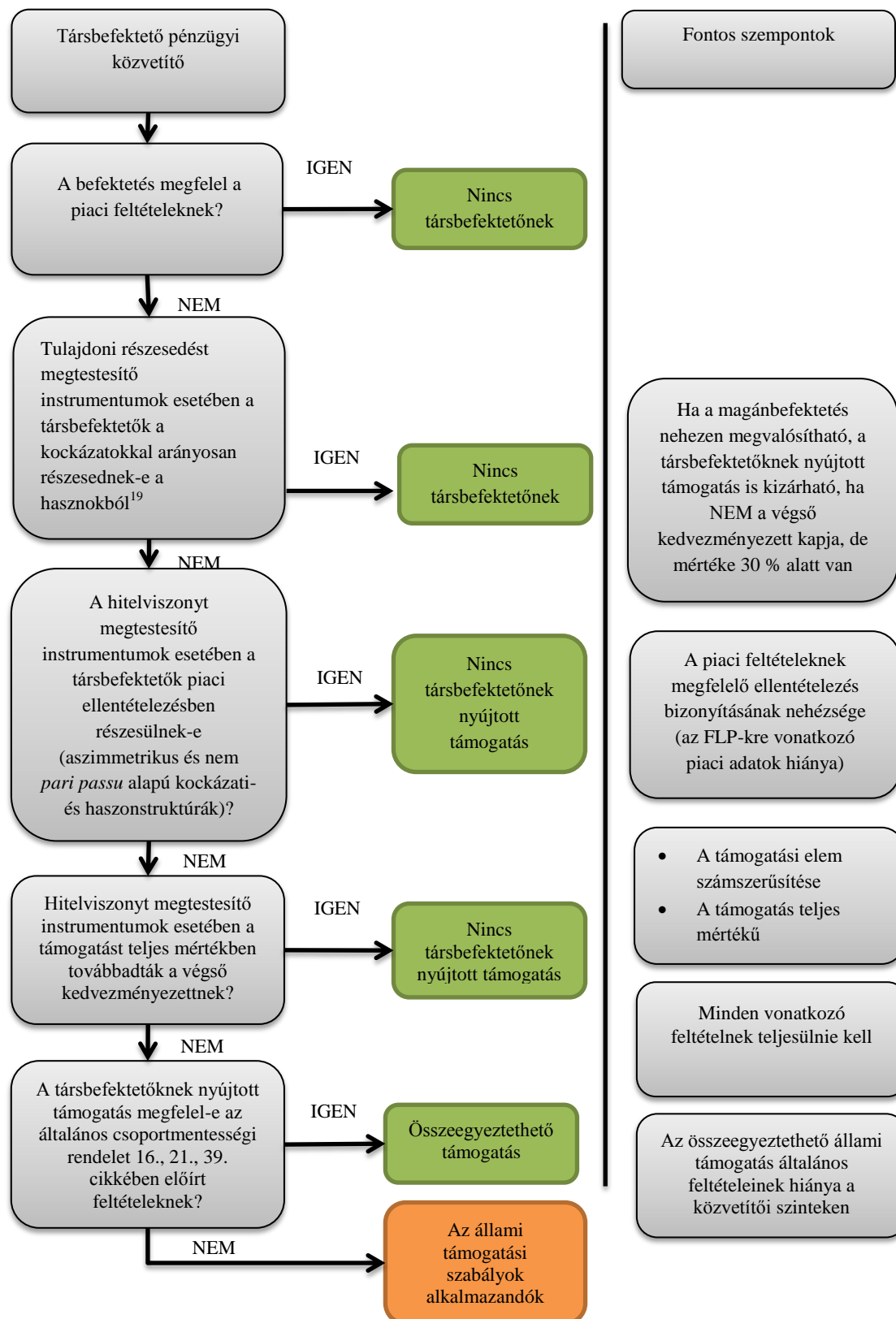
2.2.3. *Hitelviszonyt megtestesítő instrumentumok, amelyek nincsenek összhangban a piaci feltételekkel, de a pénzügyi előnyt teljes mértékben továbbadják a végső kedvezményezetteknek*

Ha a támogatást teljes mértékben továbbadták a végső kedvezményezetteknek, a pénzügyi közvetítők akkor sem minősülnek állami támogatás kedvezményezettjeinek, ha a pénzügyi eszköz nem felel meg a piaci feltételeknek. Ez eleve csak olyan átlátható támogatást (hiteleket és garanciákat) tartalmazó pénzügyi eszköz esetében lehetséges, amelynél az eszközben foglalt támogatási elem pontosan kiszámítható. A teljes továbbadást a végső kedvezményezetteknek nyújtott pénzügyi előny ennek megfelelő csökkentésével kell biztosítani (részletesebb útmutatásért lásd az alábbi keretes írást).

3. ábra: Általános iránymutatás a támogatás teljes továbbításának mechanizmusáról

4. ábra: Döntési fa a társbefektető pénzügyi közvetítőnek nyújtott állami támogatás értékeléséhez

Forrás: a Bizottság szolgálatait⁶¹

⁶¹ A 3. ábra a társbefektető közvetítőnek nyújtott állami támogatást szemlélteti. A magánforrások és az állami forrásoknak az állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közleményben

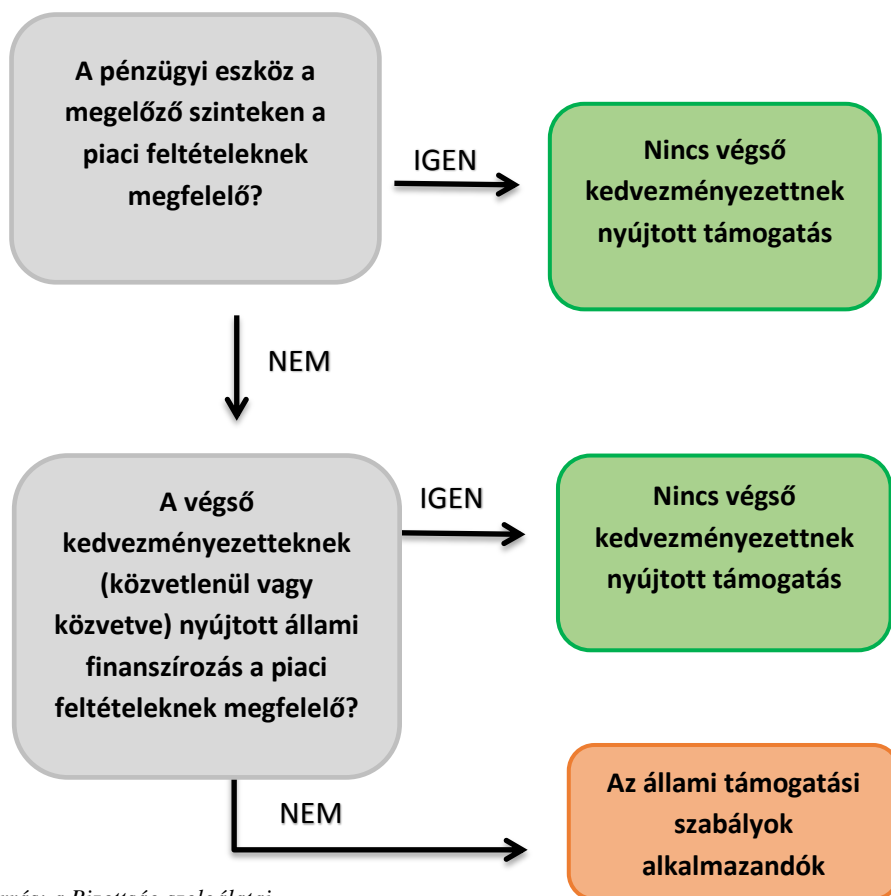
2.3. A végső kedvezményezetteknek nyújtott finanszírozás

a) Piaci feltételekkel összhangban lévő finanszírozás

A pénzügyi közvetítők által a végső kedvezményezetteknek nyújtott finanszírozás a piaci feltételeknek megfelelő, így nem tartalmaz állami támogatást a következő esetekben:

- Ha a pénzügyi eszköz a megelőző szinteken megfelelőnek minősül, a végső kedvezményezett szintjén automatikusan a piaci feltételeknek megfelelőnek tekinthető. Az állami támogatást nem szükséges külön értékelni a végső kedvezményezett szintjén.
- Ha a pénzügyi eszköz a megelőző szinteken nem minősül a piaci feltételeknek megfelelőnek, bizonyítani kell a végső kedvezményezetteknek nyújtott finanszírozás piaci megfelelőségét (például a GN vagy RRC alapján).
- Ha a további szinteken egyéb pénzeszközöket is bevonnak (kizárólag a végső kedvezményezett szintjén nyújtott közvetlen finanszírozással), akkor az ilyen pénzeszközök piaci feltételeknek való megfelelőségét külön szükséges értékelni.

5. ábra: Döntési fa a piaci megfelelőség értékeléséhez a végső kedvezményezett szintjén

Forrás: a Bizottság szolgálatai

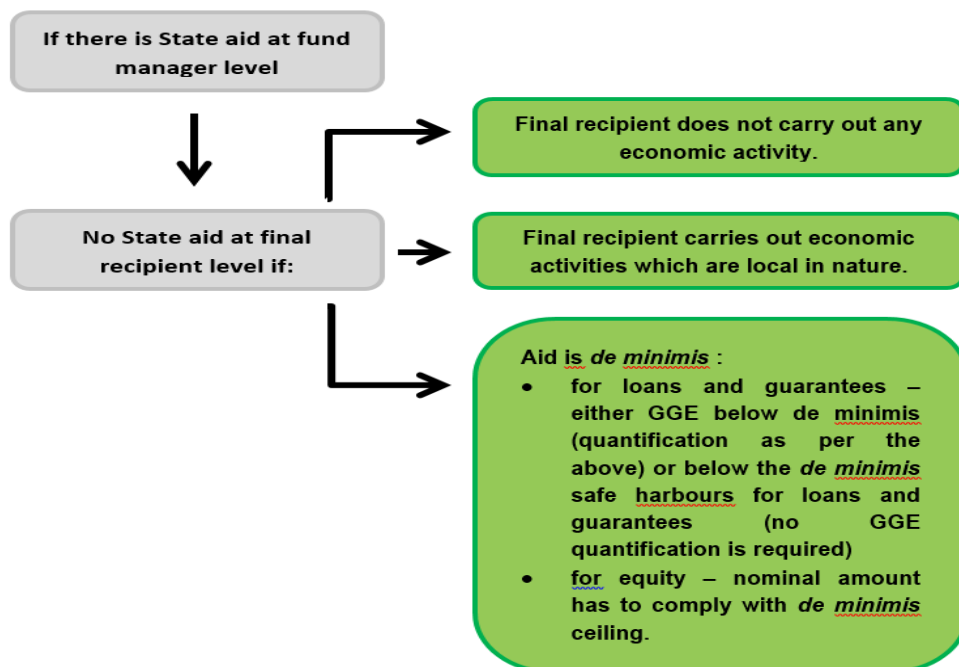
meghatározottak szerinti *pari passu* alapon történő bevonásával végrehajtott befektetés biztosítja, hogy az állami hozzájárulás megfelel a piaci feltételeknek. A magán-társbefektető és az állam azonban a kockázatokkal arányos haszonrészesedés elve alapján is befektethet úgy, hogy az egyéb *pari passu* feltételek (például a jelentős hozzájárulás kritériumai) nem teljesülnek. A kockázatokkal arányos haszonrészesedés elve alapján végrehajtott befektetés nem biztosítja az állami hozzájárulás piaci feltételeknek való megfelelését, de elegendő az azonos szinten befektető magán-társbefektetőnek nyújtott támogatás kizárásához.

b) A piaci feltételeknek nem megfelelő finanszírozás, amely azonban nem foglal magában állami támogatást a végső kedvezményezett szintjén

Amennyiben a pénzügyi eszköz nincs összhangban a piaci feltételekkel és előnyt jelent a pénzügyi közvetítők szintjén, úgy kell tekinteni, hogy az előnyt jobb finanszírozási feltételek formájában legalább részben, vagy teljes mértékben továbbadták a végső kedvezményezetteknek. Az ilyen, kereskedelmi szint alatti finanszírozás a következő esetekben nem minősül a végső kedvezményezetteknek nyújtott állami támogatásnak:

- a végső kedvezményezettek nem folytatnak gazdasági tevékenységet; ez nem állapítható meg egyértelműen, ha a portfólióban vegyesen találhatók gazdasági tevékenységet folytató és nem folytató kedvezményezettek, vagy
- kizárólag helyi jellegű gazdasági tevékenységeket folytatnak, így az intézkedés nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet⁶², vagy
- a támogatás csekély összegű⁶³:
 - hitelek és garanciák esetében a BTE nem éri el a csekély összegű támogatás felső határát (a fentiek szerint számszerűsítve), vagy a csekély összegű támogatások tekintetében a hitelekre és garanciákra vonatkozó minimum mentesítési szabályok szerinti értékhatár alatt van (a BTE számszerűsítésére ekkor nincs szükség),
 - tőkeinstrumentumok esetében azok névleges összege nem haladhatja meg a csekély összegű támogatásokra vonatkozó felső határt.

6. ábra: Döntési fa állami támogatás meglétének értékeléséhez a piaci feltételeknek nem megfelelő finanszírozás esetén

Forrás: a Bizottság szolgálatai

⁶² [T-728/17. sz., Marininvest & Porting kontra Bizottság ügy](#)

⁶³ Lásd: a Bizottság 1407/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 352., 2013.12.24., 1. o.).

3. A pénzügyi eszközben foglalt állami támogatás összeegyeztethetősége

3.1. A pénzügyi eszközben foglalt állami támogatás jellemző esetei

Jellemzően állami támogatásról van szó a pénzügyi közvetítők szintjén (vagy harmadik fél befektetők esetében, ha a közvetítő egy alap), ha a pénzügyi eszközök nem felelnek meg a piaci feltételeknek, és a pénzügyi előnyt nem adták át teljes mértékben a végső kedvezményezetteknek:

- Sajáttőke- vagy kvázisajáttőke-instrumentumok esetében: A kockázatok, illetve a megtérülés azonos kockázati osztályba tartozó állami és magánbefektetők közötti aszimmetrikus megosztása esetén a magánbefektetők védettek a kockázattal szemben (pl. az első veszteségviselő rész az állami befektetőé, fizetési képtelenség esetén a magánbefektető hozamelsőbbséget élvez, szenioritás az állami befektetővel szemben), vagy a tagállamhoz képest vonzóbb megtérülést érhetnek el (pl. időbeli hozamelsőbbség, az arányos résznél nagyobb nyereséghányad). A magánbefektetők ilyen aszimmetrikus elbánásra tarthatnak igényt, ha tagállami források hiányában az állami sajtőke- vagy kvázisajáttőke-befektetés várt megtérülése elmarad a piaci szinttől.
- Hitel- és garanciaeszközök esetében: Ha a hitel vagy a garanciaeszköz árazása nem piaci szintű; továbbá – kizárólag garanciák esetében – ha a pénzügyi közvetítő a kockázat kevesebb mint 20 %-át tartja meg.

A piaci feltételeknek nem megfelelő pénzügyi eszközök esetében úgy kell tekinteni, hogy az előnyt legalább részben továbbadták a végső kedvezményezetteknek (a pénzügyi eszköz hiányában a végső kedvezményezettek nem részesülhettek volna azonos feltételek mellett a finanszírozásban, vagy egyáltalán nem állt volna rendelkezésre ilyen finanszírozás).

3.2. Az általános csoportmentességi rendelet szerinti lehetőségek – nincs bejelentés

Általánosságban az olyan pénzügyi eszköz, amely csak a végső kedvezményezett szintjén tartalmaz állami támogatást, az általános csoportmentességi rendelet alapján végrehajtható. Az általános csoportmentességi rendelet cikkeinek többsége szerint a támogatásnak átláthatónak kell lennie és csak a végső kedvezményezett szintjén lehet jelen, így a rendelet gyakorlatilag kizárja a pénzügyi közvetítők szintjén támogatást tartalmazó pénzügyi eszközöket (amelyeknél a támogatás nem adható tovább teljes mértékben). Ez azt jelenti, hogy a pénzügyi közvetítők bevonásával működő, a piaci feltételeknek nem megfelelő pénzügyi eszközöket az általános csoportmentességi rendelet legtöbb cikke alapján végre lehet hajtani, de a támogatás gazdasági előnyét teljes mértékben át kell adni a végső kedvezményezetteknek (a támogatás gazdasági előnyének teljes továbbadását lásd fent).

Az általános csoportmentességi rendelet hatálya azonban kiterjed néhány olyan szakpolitikai területre is (kockázatfinanszírozás, regionális városfejlesztés, épület-energiatermelési projektek), ahol a pénzügyi közvetítő és a végső kedvezményezett szintjén egyaránt állami támogatást tartalmazó pénzügyi eszköz összeegyeztethetőnek tekinthető a belső piaccal. Ha a pénzügyi eszköz megfelel a vonatkozó cikkeken foglalt valamennyi feltételnek, akkor nem szükséges számszerűsíteni a támogatási elemet⁶⁴. Az

⁶⁴ Az általános csoportmentességi rendelet 39. cikke kivételével, amelynél a teljes továbbítás követelmény.

általános csoportmentességi rendelet I. fejezetének valamennyi vonatkozó rendelkezését figyelembe kell venni. A három cikk – a teljesség igénye nélkül – az alábbi fő feltételeket írja elő:

ÁLTALÁNOS CSOPORTMENTESSÉGI RENDELET, 16. CIKK – REGIONÁLIS VÁROSFEJLESZTÉSI TÁMOGATÁS

Horizontális feltételek:

- Bejelentési határérték – támogatható projektenként 20 millió EUR.
- A támogatás átláthatósága – regionális városfejlesztési támogatás, amennyiben teljesülnek a 16. cikkben meghatározott feltételek.

A 16. cikk szerinti feltételek:

- Az eszközöket támogatott területeken hajtják végre, és az európai strukturális és beruházási alapokból társfinanszírozzák.
 - Formájuk lehet sajáttőke- vagy kvázisajátótőke-finanszírozás, hitel, garancia vagy ezek ötvözete.
 - Nyílt, átlátható és megkülönböztetésmentes eljárás útján kiválasztott városfejlesztési alapkezelők és független magánbefektetők.
 - A magánbefektetők további tőkeáttételére vonatkozó minimumkövetelmények (30 %).
 - Az első veszteségből a tagállamok által viselt rész legfeljebb 25 % lehet.
 - A kezességvállalási mérték nem haladhatja meg a 80 %-ot, és az adott tagállamot terhelő teljes veszteséget a kezességvállalással biztosított portfólió 25 %-ára kell korlátozni.
 - A pénzügyi közvetítők irányítása kereskedelmi alapon történik. Ez több feltétel teljesülése, pl. befektetési stratégia megléte és a piaci gyakorlatnak megfelelő ellentételezés esetén feltételezhető.
-

Horizontális feltételek:

- Bejelentési határérték – támogatható vállalkozásonként 15 millió EUR.
- A támogatás átláthatósága – a kockázatfinanszírozási támogatás akkor minősül átláthatónak, ha a 21. cikkben rögzített valamennyi feltételnek megfelel.

A 21. cikk szerinti feltételek:

- Támogatásra azok a tőzsdén nem jegyzett kkv-k jogosultak, amelyek előzőleg egyetlen piacon sem folytattak tevékenységet, vagy első kereskedelmi értékesítésüktől számítva nem telt el 7 év, vagy új termék- vagy földrajzi piacra való belépésükhöz az átlagos éves árbevételük 50 %-át meghaladó induló beruházást igényelnek.
- A kiegészítő befektetések több feltétel teljesüléséhez kötöttek.
- A pénzügyi közvetítőket, valamint a befektetőket vagy az alapkezelőket nyílt, átlátható és megkülönböztetésmentes eljárás útján kell kiválasztani.
- Kkv-nként legfeljebb 15 millió EUR. Ez a tőkealap teljes befektetésére vonatkozik.
- A támogatható vállalkozások szintjén a kockázatfinanszírozási támogatás formája lehet sajáttőke- vagy kvázisajátóke-befektetés, hitel, kezességvállalás vagy ezek ötvözete.
- A magánbefektetők további tőkeáttételére vonatkozó minimumkövetelmények.
- Az első veszteségből a tagállamok által viselt rész legfeljebb 25 % lehet.
- A pénzügyi közvetítők irányítása kereskedelmi alapon történik. Ez több feltétel teljesülése, pl. befektetési stratégia megléte és az állami befektetővel való érdekegyeztetés esetén feltételezhető.
- A pénzügyi közvetítőnek bizonyítania kell, hogy olyan mechanizmust működtet, amely biztosítja, hogy valamennyi előnyt a legnagyobb mértékben továbbadják a végső kedvezményezetteknek.

Horizontális feltételek:

- Bejelentési határérték – támogatható projektenként 10 millió EUR.
- A támogatás átláthatósága – energiahatékonysági projektekhez nyújtott támogatás, amennyiben teljesülnek a 39. cikkben meghatározott feltételek.

A 39. cikk szerinti feltételek:

- A támogatást juttatás, tőke, kezességvállalás vagy hitel formájában energiahatékonysági alap vagy más pénzügyi közvetítő számára nyújtják, amely azt maradéktalanul továbbítja a végső kedvezményezetteknek, vagyis az épülettulajdonosoknak vagy bérlőknek.
- A törlesztés nem lehet kevesebb, mint a hitel névleges értéke.
- A magánbefektetők további tőkeáttételére vonatkozó minimumkövetelmények (30 %).
- A pénzügyi közvetítőket, valamint a befektetőket vagy az alapkezelőket nyílt, átlátható és megkülönböztetésmentes eljárás útján kell kiválasztani.
- Az első veszteségből a tagállamok által viselt rész legfeljebb 25 % lehet.
- A kezességvállalási mérték nem haladhatja meg a 80 %-ot, és az adott tagállamot terhelő teljes veszteséget a kezességvállalással biztosított portfólió 25 %-ára kell korlátozni.
- A pénzügyi közvetítők irányítása kereskedelmi alapon történik. Ez több feltétel teljesülése, pl. befektetési stratégia megléte és a piaci gyakorlatnak megfelelő ellentételezés esetén feltételezhető.

3.3. Bejelentés és a Bizottság által végzett értékelések

Az általános csoportmentességi rendelet hatálya alá nem tartozó pénzügyi eszközök bármely szintjén jelen lévő állami támogatást az ilyen pénzügyi eszközök végrehajtása előtt be kell jelenteni a Bizottságnak.

A pénzügyi közvetítők/társbefektetők számára állami támogatást tartalmazó finanszírozást nyújtó, de az általános csoportmentességi rendelet kockázatfinanszírozási feltételeit nem teljesítő pénzügyi eszközök a kockázatfinanszírozási iránymutatás (RFG) alapján értékelhetők. Az egyéb szakpolitikai területeket célzó pénzügyi eszközök értékelése közvetlenül az EUMSZ alapján történik, a pénzügyi közvetítők/társbefektetők részére nyújtott támogatás tekintetében adott esetben analógia útján alkalmazva az RFG elveit.

Értékelésében a Bizottság egyensúlyt teremt a támogatási intézkedésnek a közösségi célkitűzés elérése szempontjából vizsgált szükségessége és arányossága, valamint az általa előidézett versenytorzulás között.

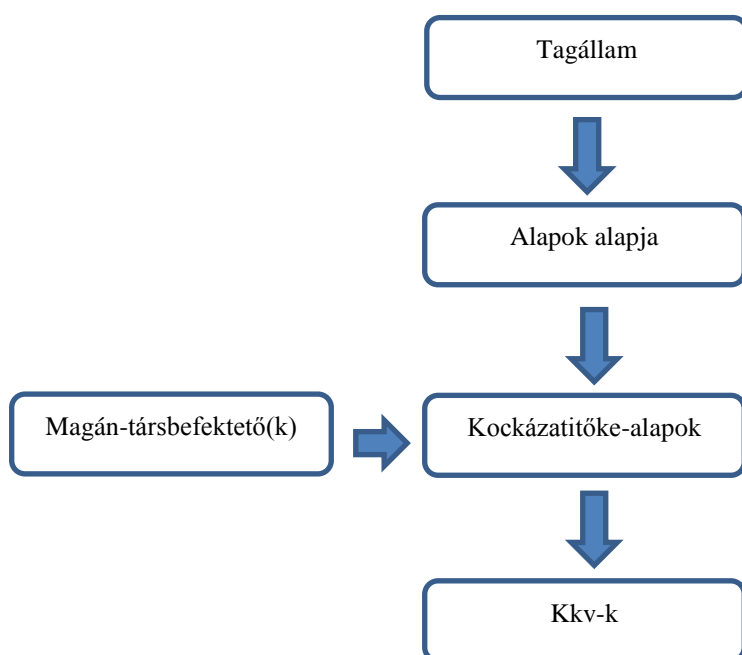
4. Szemléltető példák és állami támogatással kapcsolatos megfontolások a pénzügyi eszközök egyes típusainál

Ez a szakasz három esettanulmányon keresztül szemlélteti a fent vázolt megközelítések gyakorlati alkalmazási lehetőségeit.

4.1. Tőkeinstrumentum kkv-k számára

Az esettanulmány tárgya egy kkv-knak szóló tőkefinanszírozási eszköz. A kkv-k finanszírozási eszközökhöz való hozzáférése érdekében a nemzeti fejlesztési bank alapok alapját hozza létre és kezeli. Az alapok alapja különböző, kkv-kba befektető kockázati tőke-alapokba fektet be. Két forgatókönyvet vizsgálunk: a kockázati tőke-alapokba befektető magán-társbefektetőkkel azonos feltételek melletti (*pari passu*), valamint a nem *pari passu* alapon történő befektetést.

7. ábra: A kkv-knak szóló tőkeinstrumentum szemléltetése

Jelen van állami támogatás?

Alapok alapja

- Állami finanszírozás nyújtása az alapok alapja számára. Az alapok alapja annak kezelőjénél külön számla formájában jön létre, amely csupán a források további szintekre történő átadását szolgálja, gazdasági tevékenységgel nem jár.
- Az alapok kezelőjének ellentételezése. A kijelölt alapkezelő nemzeti fejlesztési bank.
 - Ha a nemzeti fejlesztési bank kizárólag közfeladatokat lát el, nem minősül a támogatás kedvezményezettjének.
 - Más esetben (ha a nemzeti fejlesztési bank kereskedelmi tevékenységet is folytat) nem vélelmezhető az ellentételezés piaci feltételekkel való

összhangja. Ekkor a tagállam összehasonlító teljesítményelemzést végzett, és az ellentételezést a piaci gyakorlattal vagy a CDR 13. cikkével összhangban állapította meg úgy, hogy az a hasonló helyzetekben alkalmazott piaci ellentételezést tükrözze. Ezért az alapok alapja ellentételezése összhangban van a piaci feltételekkel.

1. forgatókönyv – az alapok alapja a piaci feltételeknek megfelelően fektet be, állami támogatás nincs jelen

Értékelés a pénzügyi közvetítők/társbefektetők (kockázatitőke-alapok) szintjén

- A kockázatitőkealap-kezelők ellentételezése. Az alapkezelőket nyílt és versenyeztetesen alapuló kiválasztási eljárásban választották ki, ezért az irányítási díj vélhetően megfelel a piaci feltételeknek. Ezért a kockázatitőkealap-kezelők szintjén nem áll fenn állami támogatás.
- Az alapok alapja sajáttőke-befektetése kockázatitőke-alapokba. Az alapok alapja a többi magán-társbefektetővel azonos feltételek mellett fektet be kockázatitőke-alapokba úgy, hogy a kockázatitőke-alapokba történő összes befektetés legalább 30 %-át a magán-társbefektetők hajtják végre. Ezért az alapok alapja befektetése a piaci feltételekkel összhangban lévőknek tekinthető, és a kockázatitőke-alapok magán-társbefektetői szintjén nem áll fenn állami támogatás. Önmagában a teljes befektetés 30 %-át el nem érő *pari passu* magánbefektetés elegendő lenne a magán-társbefektetőknek nyújtott támogatás kizárásához (mivel nem élveznek kedvezőbb feltételeket), annak megállapításához viszont nem, hogy az alapok alapja a piaci feltételekkel összhangban fektet a kockázatitőke-alapokba, ennél fogva a befektetést befogadó vállalatok támogatásban részesülhetnek.

Értékelés a végső kedvezményezettek (kkv-k) szintjén

- A kockázatitőke-alapok sajáttőke-befektetése kkv-kba. Mivel az alapok alapja kockázatitőke-alapokba történő befektetése a piaci feltételeknek megfelelőnek tekinthető, és nem tartalmaz állami támogatást, a kockázatitőke-alapok által a kkv-kban végrehajtott tőkebefektetések nem tartalmaznak állami támogatási elemet.

2. forgatókönyv – az alapok alapja a kereskedelmi szint alatti feltételekkel fektet be, állami támogatás van jelen

Értékelés a pénzügyi közvetítők/társbefektetők (kockázatitőke-alapok) szintjén

- Az alapok alapja sajáttőke-befektetése kockázatitőke-alapokba. Az alapok alapja kockázatitőke-alapokba fektet be a kereskedelmi szint alatti feltételekkel, például úgy, hogy a kockázatok, illetve a megtérülés aszimmetrikusan, a kockázatitőke-alapok magán-társbefektetői számára előnyösen oszlanak meg. E forgatókönyv szerint amennyiben a kockázatitőke-alapok várható megtérülése nagyobb, mint a kockázatitőke-alapok hasonló, a pénzügyi eszközön kívüli kockázatitőke-befektetéseinek várható megtérülése, a kockázatitőke-alapok magán-társbefektetői szintjén állami támogatás áll fenn.

Értékelés a végső kedvezményezettek (kkv-k) szintjén

- A kockázatitőke-alapok sajáttőke-befektetése kkv-kba. Mivel az alapok alapja kockázatitőke-alapokba történő befektetése állami támogatást foglal magában,

úgy kell tekinteni, hogy az állami támogatást legalább részben továbbadják a végső kedvezményezetteknek, így a kkv-k szintjén állami támogatás jelenik meg.

Összeegyeztethető-e az állami támogatás (2. forgatókönyv)?

Állami támogatás megléte esetén az akkor tekinthető összeegyeztethetőnek, ha a következő feltételek teljesülnek:

- a) Általános csoportmentességi rendelet: Mivel a pénzügyi eszköz a magántársbefektetők szintjén állami támogatást foglal magában, az általános csoportmentességi rendelet alkalmazásában az állami támogatás kizárólag a 21. cikk alapján minősülhet összeegyeztethetőnek a belső piaccal. Az általános csoportmentességi rendelet 21. cikkének való megfelelés érdekében a rendelet valamennyi horizontális feltételének és a 21. cikkben foglalt egyedi feltételeknek is teljesülniük kell. Az eszköz például csak a korai szakaszban lévő kkv-kat célozhatja meg, és legalább 30 %-ban magántőkét kell vonzania.
- b) Kockázatfinanszírozási iránymutatás: Ha a pénzügyi eszköz nem teljesíti az általános csoportmentességi rendelet 21. cikkében foglalt feltételét, bejelenthető a Bizottságnak. A Bizottság ezt követően a kockázatfinanszírozási iránymutatás alapján értékeli az intézkedést.

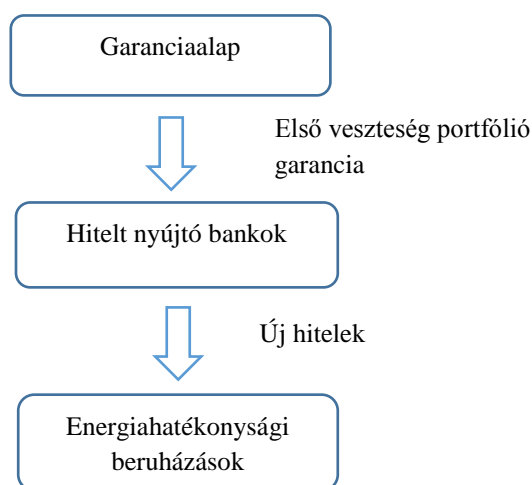
4.2. Energiahatékonysági beruházásokhoz kapcsolódó maximált portfóliógarancia-eszközök

Az energiahatékonysági befektetések támogatása céljából a tagállam egy nemzeti fejlesztési bank által kezelt garanciaalapot hoz létre.

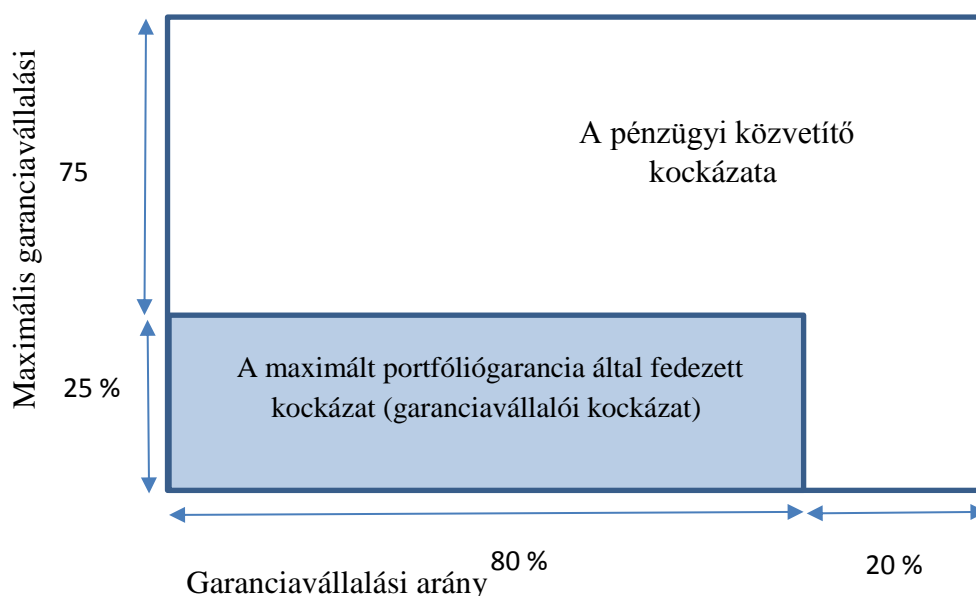
A garanciaalap maximált garanciákat nyújt a pénzügyi közvetítők részére a vállalkozások energiahatékonysági befektetéseihez újonnan nyújtott hitelek állományára, hitelenként 80 %-os fedezeti aránnyal, de legfeljebb a teljes hitelportfólió 25 %-áig. A garancia kibocsátása díjmentesen történik (a pénzügyi közvetítőket nem terheli garanciadíj).

A végső kedvezményezettek körében vegyesen található természetes személyek (akik nem folytatnak gazdasági tevékenységet), valamint kkv-k.

8. ábra: Az energiahatékonysági beruházásokhoz kapcsolódó maximált portfóliógarancia-eszközök szemléltetése

9. ábra: A maximált portfóliógarancia grafikus szemléltetése

Jelen van állami támogatás?

Értékelés a garanciaalapot végrehajtó szervezet szintjén

- A garanciaalapot végrehajtó szervezet ellentételezése. Mivel a garanciaalapot kezelő nemzeti fejlesztési bankot közvetlen kiválasztás útján (versenyeztetés nélkül) jelölik ki, és gazdasági tevékenységet folytat, nem vélelmezhető, hogy ellentételezése összhangban van a piaci feltételekkel. Ekkor a tagállamnak teljesítményértékelést kell végeznie, és az ellentételezést a piaci gyakorlattal összhangban kell megállapítania, vagy az ellentételezést a CPR-rel és a vonatkozó állami támogatási szabályokkal összhangban kell megállapítania. Ebben az esetben ezen a szinten nem áll fenn állami támogatás.
- Az esb-alapok forrásainak a garanciaalap rendelkezésére bocsátása (tőkejuttatás). A garanciaalap külön jogalanyként, vagyonkezelői számlaként, vagy külön finanszírozási csoportként jön létre, és csupán a források további szintekre történő átadását szolgálja. Következésképpen nem részesül állami támogatásban.

Értékelés a kereskedelmi hiteleket nyújtó pénzügyi közvetítők (bankok) szintjén

- A maximált portfóliógarancia nyújtása a kereskedelmi hiteleket nyújtó bankoknak. A kockázat legalább 20 %-át a bankok tartják meg, ami összhangban van a kezességvállalásról szóló közleménnyel. Mivel azonban a garancia térítésmentes, nem tekinthető a piaci feltételekkel összhangban lévőnek. Ezért elvileg a pénzügyi közvetítőknek nyújtott állami támogatásnak minősülhet.
- Ha azonban a bankok teljes mértékben továbbadják a támogatást a végső kedvezményezetteknek, nem áll fenn olyan állami támogatás, amely az ő szintjükön maradna. Egy ilyen teljes körű továbbadási mechanizmus létrejöttéhez számszerűsíteni kell a banknak nyújtott portfólióvédelem támogatási elemét (a nemzeti fejlesztési bank által felszámított nulla garanciadíj és a piaci díj közötti különbségként), és a végső kedvezményezetteknek ennek megfelelően – a bank által kapott támogatással megegyező mértékben – kell csökkenteni a

hitelkamatlábakat. Ha a két elem semlegesíti egymást, akkor bizonyítható, hogy támogatást teljes egészében továbbadják a végső kedvezményezettek részére.

- A kezességvállalási díj hiányából eredő támogatási elem nehezen számítható ki, mivel az a bankok által esetlegesen kapott támogatásnak csak egy részét teszi ki. A GN nem nyújt konkrét iránymutatást a maximált vagy maximálatlan portfóliogaranciák piaci helyettesítőiről, ugyanakkor általános elvként rögzíti, hogy a garanciának önfelfinanszírozónak kell lennie, a díjának pedig tükröznie kell az alapul szolgáló portfólió kockázatát.
- Kétség esetén a tagállamoknak a pénzügyi eszközök összetettebb struktúrái tekintetében a szóban forgó garanciák típusára és az alapul szolgáló ügyletek típusára vonatkozó számszerűsítési módszert kell bejelenteniük.

Értékelés a végső kedvezményezettek szintjén

- A támogatást a piaci kamatlábakhoz képest csökkentett hitelkamatlábak formájában adják tovább. Amennyiben a végső kedvezményezettek vállalkozások, és a támogatás összege meghaladja a *de minimis* támogatásokra vonatkozó felső határt, a pénzügyi közvetítők által nyújtott hitelek állami támogatást tartalmaznak.

Összeegyeztethető az állami támogatás?

- Ha a támogatás átlátható és azt teljes mértékben továbbadják, akkor összeegyeztethetőnek tekinthető az általános csoportmentességi rendelet 39. cikkében foglalt feltételek szerint.

4.3. Mikrohitelzési eszköz új vállalkozások számára

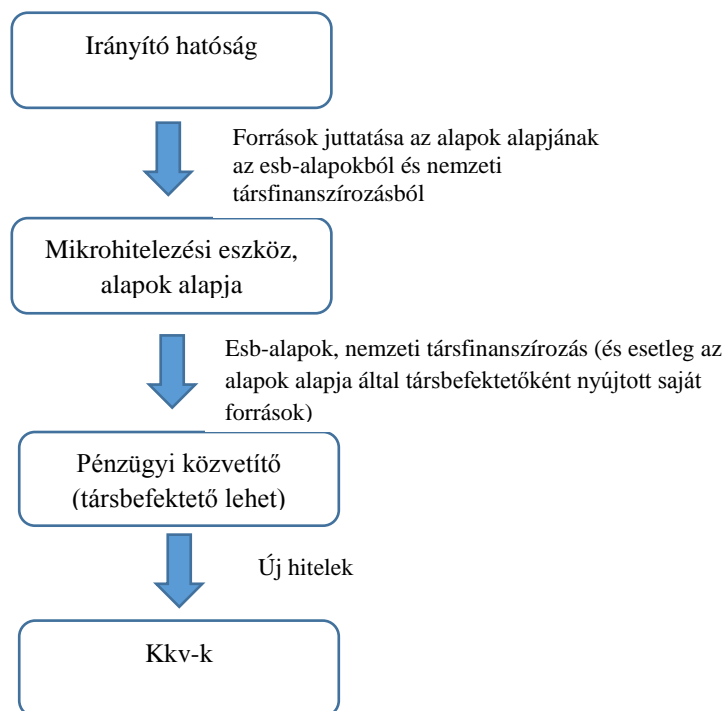
A mikrohitelzési eszköz az ilyen vállalkozásoknak nyújtott csökkentett kamatú hitekkel kezeli a mikro- és kkv-finanszírozási piacon jelentkező hitelhiányt. A végső kedvezményezettek többsége kisvállalkozás, amely korlátozott méretű tevékenysége és/vagy a hiteltörténet hiánya miatt nehezen jut finanszírozáshoz. A mikrohitelzési eszköz kifejezetten a fiatalokat és a munkanélkülieket kívánja támogatni a vállalkozásindításban. Az irányító hatóság finanszírozást nyújt az alapok alapja számára, amely kiválasztja azokat a pénzügyi közvetítőket (bankokat), amelyek ezt követően kiválasztják a végső kedvezményezetteket. Az alapok alapja és a pénzügyi közvetítők dönthetnek úgy, hogy társbefektetést hajtanak végre ebben a mikrohitelzési eszközben.

Jelen van állami támogatás?

Értékelés az alapok alapja szintjén

- Az alapok alapjának kezelője zártkörűen működő gazdálkodó egység. Nem áll fenn állami támogatás az alapok alapja kezelőjének juttatott ellentételezésen keresztül, ha megállapítást nyer, hogy a kezelő ellentételezése összhangban van a piaci gyakorlattal (például összehasonlítható az ugyanazon a területen működő magánalapok által felszámított ellentételezéssel), vagy ha azt a közös rendelkezésekről szóló rendelettel összhangban állapították meg úgy, hogy a hasonló helyzetekben alkalmazott piaci ellentételezést tükrözze.

10. ábra: a kkv-eknek kínált mikrohitelzési eszköz szemléltetése

Értékelés a pénzügyi közvetítő szintjén

- Ha a bankok nem *pari passu* alapon hajtanak végre társbefektetést, akkor a bankok kamatlábai szolgálnak piaci referenciaértékként, amelyhez viszonyítva a támogatást számszerűsíteni kell. Alternatív megoldásként a piaci kamatláb az RRC szerint is megállapítható. A BTE számszerűsítése céljából az esb-alapokból nyújtott finanszírozásért felszámított tényleges kamatlábat össze kell hasonlítani vagy a bankok gyakorlatán alapuló piaci kamatlábbal, vagy az RRC-ben szereplő piaci helyettesítővel.
- Ha a támogatási elemet teljes mértékben továbbadták a végső kedvezményezetteknek, a pénzügyi közvetítők szintjén akkor sem áll fenn állami támogatás, ha a kamatláb nem felel meg a piaci feltételeknek. Ennek biztosítása érdekében számszerűsíteni kell a támogatást (ügyletrészsorozatokból álló vagy anélküli struktúrában), és igazolni kell a továbbadási mechanizmus meglétét (például azt, hogy a végső kedvezményezett hitelkamatlábait a pénzügyi közvetítő által kapott támogatással megegyező mértékben csökkentik).

Értékelés a végső kedvezményezettek szintjén

- Ha a pénzügyi közvetítő szintjén támogatás áll fenn, akkor a végső kedvezményezett szintjén is támogatás áll fenn.
- Amennyiben a támogatást – például a piaci kamatlábakhoz képest csökkentett kamatlábak formájában – továbbadják, az intézkedés nem minősül állami támogatásnak, ha a végső kedvezményezett nem folytat gazdasági tevékenységet, vagy ha a tevékenység kizárólag helyi jellegű, és ennél fogva az intézkedés nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, vagy ha a támogatás csekély összegű. A fenti példában a végső kedvezményezettek (a munkanélküli fiatalok által létrehozott vállalkozások) vállalkozások, a piacinál alacsonyabb kamatú mikrohitel viszont *de minimis* támogatásnak minősül (a BTE vagy a mikrohitel

teljes összege nem haladja meg a csekély összegű támogatásokra vonatkozó felső határt), ezért az ilyen támogatás nem minősül állami támogatásnak.

Rövidítések jegyzéke

BTE	Bruttó támogatási egyenérték
CDR	A Bizottság felhatalmazáson alapuló rendelete
COSME	A vállalkozások és a kis- és középvállalkozások versenyképességét segítő program (COSME)
CPR	Közös rendelkezésekről szóló rendelet
EBA	Európai Beruházási Alap
EBB csoport	Európai Beruházási Bank Csoport
EBRD	Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank
EMVA	Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap
ESBA	Európai Stratégiai Beruházási Alap
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
Esb-alapok	Európai strukturális és beruházási alapok
EU	Európai Unió
EUMSZ	Az Európai Unió működéséről szóló

	szerződés
Euratom	Európai Atomenergia-közösség
FI	Pénzügyi eszközök
FLP	Családi betéti társaság
FOF	Alapok alapja
FR	Költségvetési rendelet
GBER	Általános csoportmentességi rendelet
GN	A kezességvállalásokról szóló közlemény
IFI	Nemzetközi pénzügyi szervezet
Kkv-k	Kis- és középvállalkozások
MEO	Piacgazdasági szereplő
NOA	Az állami támogatás fogalmáról szóló közlemény
NPB	Nemzeti fejlesztési bank
NPV	Nettó jelenérték

RFG	Kockázatfinanszírozási iránymutatás
RRC	A referencia-kamatlábról szóló közlemény
SWD	Bizottsági szolgálati munkadokumentum
VC	Kockázati tőke

Jogszabályok jegyzéke

hivatkozással az oldalszámokra

A jogszabály teljes címe	Oldal
Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről	4. o.
Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (HL C 326., 2012.10.26.)	5. o.
Bizottsági közlemény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról (HL C 262., 2016.7.19.)	5. o.
Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20.)	6. és 7. o.
Az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2018/1046 rendelete (2018. július 18.) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 193., 2018.7.30.)	6. és 7. o.
Az Európai Parlament és a Tanács 1301/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a „Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe” célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20.)	6. o.
Az Európai Parlament és a Tanács 508/2014/EU rendelete (2014. május 15.) az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról, valamint a 2328/2003/EK, a 861/2006/EK, az 1198/2006/EK és a 791/2007/EK tanácsi rendelet, valamint az 1255/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 149., 2014.5.20.)	6. és 7. o.
Az Európai Parlament és a Tanács 1291/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) létrehozásáról és az 1982/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20.)	9. o.
A Bizottság 2014. április 3-i végrehajtási határozata a 2014–2020 közötti időszakra a beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe célkitűzés és az európai területi	8. o.

<p>együttműködési célkitűzés keretében az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap és a Kohéziós Alap számára biztosított globális források tagállamok szerinti éves bontásának megállapításáról, az ifjúsági és foglalkoztatási kezdeményezéshez rendelt egyedi forrásból származó összegek tagállamok szerinti éves bontásának és a támogatásra jogosult régiók jegyzékének, valamint az egyes tagállamok Kohéziós Alapból és strukturális alapokból származó támogatásából az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz részére és a leginkább rászoruló személyek támogatására átcsoportosítandó összegek megállapításáról (az értesítés a C(2014) 2082. számú dokumentummal történt) (HL L 104., 2014.4.8.)</p>	
<p>Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1017 rendelete (2015. június 25.) az Európai Stratégiai Beruházási Alapról, az Európai Beruházási Tanácsadó Platformról és a Beruházási Projektek Európai Portáljáról, valamint az 1291/2013/EU és az 1316/2013/EU rendelet módosításáról – az Európai Stratégiai Beruházási Alap (HL L 169., 2015.7.1.)</p>	9. o.
<p>Az Európai Parlament és a Tanács 1287/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a vállalkozások és a kis- és középvállalkozások versenyképességét segítő program (COSME) (2014–2020) létrehozásáról és az 1639/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20.)</p>	10. o.
<p>A Bizottság 717/2014/EU rendelete (2014. június 27.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a halászati és akvakultúra-ágazatban nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 190., 2014.6.28.)</p>	14. o.
<p>Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény helyesbítésével (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.) módosított, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 244., 2008.9.25.)</p>	13. o.
<p>A Bizottság 1407/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 352., 2013.12.24.)</p>	14. o.
<p>A Bizottság 1408/2013/EU rendelete (2013. december 18.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a mezőgazdasági ágazatban nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 352., 2013.12.24.)</p>	14. o.
<p>A Bizottság 875/2007/EK rendelete (2007. július 24.) az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a halászati ágazatban nyújtott csekély összegű (<i>de minimis</i>) támogatásokra való alkalmazásáról és az 1860/2004/EK rendelet módosításáról (HL L 193., 2007.7.25.)</p>	14. o.
<p>A Bizottság 702/2014/EU rendelete (2014. június 25.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének alkalmazásában a mezőgazdasági és az erdészeti ágazatban, valamint a vidéki térségekben nyújtott támogatások bizonyos kategóriáinak a belső piaccal összegegyeztetetőknek nyilvánításáról (HL L 193., 2014.7.1.)</p>	15. o.
<p>A Bizottság 1388/2014/EU rendelete (2014. december 16.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában a halászati és akvakultúra-termékek előállításával, feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozó vállalkozások számára nyújtott támogatások bizonyos fajtáinak a belső piaccal összegegyeztetetőknek nyilvánításáról (HL L 369., 2014.12.24.)</p>	15. o.

A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról (HL L 187., 2014.6.26.)	15. o.
A Bizottság 964/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. szeptember 11.) az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a pénzügyi eszközökre vonatkozó általános feltételek tekintetében történő megállapításáról (HL L 271., 2014.9.12.)	16. o.
A Bizottság 480/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. március 3.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet kiegészítéséről (HL L 138., 2014.5.13.)	20. o.
A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 94., 2014.3.28.)	20. o.
Az Európai Parlament és a Tanács 2014/25/EU irányelve (2014. február 26.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 94., 2014.3.28.)	20. o.
A Bizottság közleménye – Iránymutatás a kockázatfinanszírozási célú befektetések előmozdítása érdekében nyújtott állami támogatási intézkedésekre vonatkozóan (HL C 19., 2014.1.22.)	12. és 23. o.
A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról (HL C 14., 2008.1.19.)	13. és 23. o.